Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[...]мнай 1921 оной [...]бриин 21-hээ гарана | № 238 (14349) | 1976 оной октябриин 9, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЭДЭ, СССР-эй ГҮРЭНЭЙ БАНКДА

1947 ондо гаргагдаhан, СССР-эй арадаи ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй хоёрдохи урьhаламжын облигацинуудые захиhан мүнгэ бусааха тираж 1976 оной октябриин 15—16-да Москвада болохо гэжэ СССР-эй Финансын министерство, СССР-эй Госбанк КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй даалгабаритай зохилдуулан тодорхойлоо. Хамта дээрээ 800 миллион түхэригэй облигацинуудаи мүнгэн энэ тиражаар бусаагдаха байна. Мүнгысэнь бусааха тиражай хуулита таблица 1976 оной октябриин 31-нэй түбэй газетэнүүдтэ тунхаглагдаха, мүнгысэнь бусааха тиражда ороhон облигацинуудай түлбэри 1976 оной ноябриин 1-hээ түлэгдэжэ эхилхэ.

Республикымнай ажалай үдэр

УРГАСА ХУРЯАЛГА ДҮҮРЭБЭ

[...]СИНООЗЕРСК. «Буряад үнэнэй» корреспондент [...]данов нигэжэ дамжуулна: Аймаг дотороо ур[...] хуряалгаяа эгээл түрүүн эхилhэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой та[...] орооhото ургамал[...] бүхыдэнь хадажа [...] hүүлэй дүнгөөр [...] механизатор[...] 39.500 центнер тарйа [...]жа, үрэhэ хүрэн[...] хүсэд хүрэхөөр нөөсэл[...]ад байна.

Колхозой Талын-Булагай таряашад шэнэ ургаса хуряалгада онсо шалгараа. Энэ бригадын механизаторнууд ажахы дотороо таряа хуряалгаяа эгээл түрүүлэн дүүргээд, нүгөөдэ бригаданuудтаа хамhалсаhан байна. Мүнөө дурсагдагша бригадын гэшүүд 1.700 гектар намарай паар хахалжа, хараалагдаhан даабаряа бэелүүлхээр ойртоод байнхай.

Шэнэ ургаса хуряалгаяа түрүүлэн дүүргэhэн Юрөөгэй комбайнернууд ороохо тарянай баян ургаса ургуулhан Ноёхонои таряашадта хамhалсахаар ерээд ажаллажа байна. Түрүү комбайнернууд Ю. Ковалевский, Д. Сампилов гэгшэд өөhэдынгөө комбайнуудые Ноёхонои тарялан дээгүүр шадамараар жолоодожо, шаргал шэниисэ суглуулжа, заншалта hайндэрөө хүршэ ажахынгаа поли дээрэ үнгэргэхөөр эрмэлзэнхэй ажаллана.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ХУДАЛДАХА ТҮСЭБЭЙ ХЭР ЯБАЖА БАЙhАН ТУХАИ

1976 оной сентябриин 30-най мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Тарян
Баргажанай	6
Бэшүүрэй	79
Зэдын	10
Яруунын	—
Загарайн	203
Захааминай	—
Кабанскын	117
Хэжэнгын	2
Хурамхаанай	—
Хяагтын	34
Мухар-Шэбэрэй	25
Прибайкалиин	10
Сэлэнгын	21
Түнхэнэй	18
Улаан-Үдын	34
Хориин	0,1
Бүхыдөө	36

Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо [...] дүршэлөөр баян болоhон комбайнернууд Илья [...]мин Иван Жилин хоёр хүдэлдэг. Совхозой [...]байнернуудай дунда дэлгэрhэн социалис мү[...]өөнэй дүн гаргахада, Илья Кранидович нэгэн[...] бэшэ түрүүлжэ гарадаг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй комбайнер Илья Исто[...]

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

[Х]ОНИД МУУГААР ШАХАГДАНА

[...]магаимнай колхоз, сов[...]уд республикын түрүү [...]нуудай жэшээгээр хо[...] байлгажа, шахан тар[...]ха талаар нилээд хү[...] ябуулдаг болонхой. [...] шухала хэрэгые зү[...] эмхидхэжэ шадаhан [...]нууд гүрэндэ тушааг[...] хонидойнгоо шэгнүүр [...] болгохонойнгоо ашаар [...] табиhан зорилгонуу[...] амжалтатайгаар дүүргэ[...] шадана.

[...]рэндэ тушаагдаха хо[...]ые байлгажа шахаха хэ[...] «Дружба» колхоздо [...]аар эмхидхэгдэнхэйб [...] арадай хинагшад шал[...] Тус ажахын хүтэлбэ[...]шэд болон мэргэжэл[...] урда жэлэйнгээ алдуу [...]hээ ёhотой тобшолол [...] тобир тарган, хүндэ [...]үртэй хони гүрэндэ [...] талаар горитой хү[...]ин ябуулнагүй гэжэ [...]ай хинагшад элирүүлбэ. [...] жэл тус ажахын [...] комбинадта ябуул[...] бүхы хонидой 53 про[...] дундаhаа доошо, [...]ай сэгнэлтэтэйгээр [...]н байна. Туранхай мал [...] тушаахада алишье [...]раа гарзатай гэжэ мэдээ[...] Арадай хинагшад тэндэ [...]алта хэхэдээ, хонидые [...] байлгаад, шахаха [...]мэриие ямараар эм[...]дэнэй гэжэ hонирхобо.

[...] оной найма hа[...] турша.да «Дружба» [...] 245 хони мяханай [...]инат ябуулба. Харин [...] 65 толгойнь дунда[...] доошо, туранхай гэhэн [...]тэйгээр абтаа.

[...]устын эхеэр шахалга[...] 6 отара эмхидхэгдэ[...]. Зүгөөр тэдэнээ мү[...]отор байлгажа, ша[...]да табяагүй. Ажахын [...]мэргэжэлтэд гүрэндэ [...]ахa хонидые отара [...] эмхидхэхэдээ, тэдэ[...] эмээрнь, напаарнь [...]үй. Эмнигдээгүй түл[...] олон.

[...]эрпэн hарын 3—5 hаа тэдэ хонидто талха тарянай зүйл үгтэжэ эхилээ. Зүгөөр хонидто эдюулхэдээ тэрэнээ газар дээрэ адхана. Табадахи отделениин Елань гэжэ газарта байдаг 2 отара уhаар дуталдана гэжэ хинагшад элирүүлбэ.

Мяханай комбинадта тушаагдаха хонидые отара болгон эмхидхэхэдээ, тэдэнэй хэды шэнээн шэгнүүртэй байhые тэмдэглээгүй. Шахагдаа боложо байгаа хонидые мүнөөшье шэгнэнэгүй. Тэдэнииe харууhалжа байhан хонишод хэды шэнээн түлбэри абаха байhанаа хүсэд hайнаар мэдэнэгүй.

Колхозой правлениин зүгhөө, зооветмэргэжэлтэдэй, фермые даагшанарай энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ анхаралаа багаар табиhанhаа, хонидые шахалга бирагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Фермэнүүдые даагшанар Р. Д. Новокрещенных, П. И. Соковиков, В. И. Шиханов гэгшэд хонидые байрада байлгажа шахаха хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэхэ, хонидые хэрэгтэй зүйлөөр хангаха байбал, үнэндөө энэ талаар ямаршье ажал ябуулаагүй байха юм.

Аймагай арадай хиналтын комитедэй заседани hаяхан боложо үнгэрбэ. Тус заседани дээрэ «Дружба» колхоз хонидые шахан таргалуулха талаар ямар хүдэлмэри ябуулнаб гэhэн асуудалаар ажахын мэргэжэлтэд тоособо. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие муугаар эмхидхэhэнэйнгээ түлөө колхозой ахамад ветврач Г. П. Доржиевта донгодолго соносхогдоо. Дээрэ нэрлэгдэhэн фермые даагшанарта шанга hануулга хэгдээ. Тус заседани дээрэ тодорхой тогтоол баталан абтаба.

С. ГОНСОРУНОВ,
Бэшүүрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

Түрүүшүүл олошорно

Ороохо таряа, огородой эдеэ, хартаабха болон тэжээлэй ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэрээ эмхитэй hайнаар, богони болзорто үнгэргэхэ зорилго хараалhан механизаторнууднай мүнөө баян ургаса ургуулhандаа урмашан ажаллажа байна. Ажахы дотор дэлгэрhэн мүрысөөнэй hүүлэй дүнгүүдые согсолон харахада, эрхим амжалта түйлаhан ажалай түрүүшүүлэй нилээд олошорhые элирүүлнэ. Жэшээлбэл, таряа хуряалгын үедэ 10 мянган центнерhээ бага бэшэ ороохо сохихоор социалис уялга абаhан комбайнер Валерий Александрович Идрисов мүнөө 11 мянган центнер таряа сохижо суглуулаад байна. Тиихэдэ хартаабха малталгада дүршэлтэй механизатор Федор Степанович Бабинцев богонихон болзор соо 900 тонно хартаабха хуряагаа. Мүн огородшодой звеное даагша Илларион Петрович Жуков даалгагдаhан 15 гектарай га бүриhоо 380 центнер капуста, 20 гектар куузикугай поли дээрэhээ гектарай 620 центнер куузику суглуулжа амжаа. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо hаа, захаhаа олон.

Мүнөө ажахымнай механизатор, огородшод ургаса хуряалгаяа үргэлжэлүүлхын хажуугаар намарай паар ехээр хахалжа бэлдэхые оролдоно. hаяын мэдээгээр механизаторнуудай 6700 гектарта намарай паар хахалаад байнхай. Богонёор хэлэхэдэ, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй үдэрые ажалай эрхим амжалтаар угтаха түрүүшүүл совхоздомнай олон. Тиимэhээ мүнөө тэдэнэрнай хараалhан зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдоно.

А. ХМЕЛЕВ.
Кабанскын совхозой директор.

hААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ hү тушааха юhэ hарынгаа түсэб дүүргэбэ. Октябриин 1-нэй үдэр тоhоной заводто бүхыдөө 5.535 центнер hайн шанартай hүн ороо. Жэлэй эхинhээ хойшо дунда зэргээр үнеэн бүриhөө 1.605 килограмм hүн hаагдаhан байна. Колхозой түрүү hаалишан Янжима Сахьяева даажа абаhан үнеэн бүриhөө 2.191 килограмм hү hаажа, жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүн бэшэшье hаалишад Галина Некипелова, Евдокия Раднаева гэгшэд тус тустаа 1.900 гаран килограмм hү hаагаад, түрүү зэргэдэ ябана.

Октябрь hара гаража, хүйтэнэй саг эхилээ. Тиимэhээ тус колхозой hаалишад болон мал адуулагшад hүнэйнгөө хэмжүүр доошолуулхагүйн түлөө эрид тэмсэнэ. Эдэнэр hү ехээр hааха гүйсэд **арга боломжотой**. Үбhэ тэжээлшье элбэг, шанарааршье яhала hайн. Мүнөө үедэ үнсэдтээ талха тарянай зүйл, куузику, үшөө hаагдаhан hүнэйнь килограмм бүхэндэ 400 грамм талха, мүн hолоомо дуран соонь эдюулнэ.

Фермын малай байра досоо газаагүй заhабарилагдажа, hайнаар дулаалагдаа. Бүхы юумэнь тааруу зохид.

Нигэжэ тус колхозой hаалишад түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатай hайнаар дүүргэжэ, hү hааха жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Г. ИЛЬИН.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Е. А. ТЮМЕНЦЕВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ВЕТЕРИНАРНА ВРАЧАЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Лабораторно, үбшэн тодорхойлгын талаар габьяатай байhанайнь түлөө республиканска научно-үйлэдбэриин ветеринарна лабораториин бактериологиин таhагые даагша нүхэр **Тюменцева** Екатерина Алексеевнада Буряадай АССР-эй **Габьяата ветеринарна врачай** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной октябриин 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭД Л. В. ДОРЖИЕВАЕ БА В. П. ЛЕВЧЕНКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Лабораторно, үбшэн тодорхойлгын хүдэлмэри аша үрэ ехэтэйгээр ябуулhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Доржиева Людмила Владимировнае — республиканска научно-үйлэдбэриин ветеринарна лабораториин серологическа таhагай ахалагша лаборант.

Левченко Владимир Петровичые — республиканска научно-үйлэдбэриин ветеринарна лабораториин директор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной октябриин 6.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

НРА-гай ПАРТИЙНО-ГҮРЭНЭЙ ДЕЛЕГАЦИ МОСКВА ЕРЭЭ

Анголые сүлөөрүүлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) Түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент нүхэр Антонио Агостиньо Нето КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр НРА-гай партийно-гүрэнэй делегацине толгойлжо, октябриин 7-до Москва ерэhэн байна.

Анголын Арадай Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаи хиидхэгдэhэн Внуковска аэродром дээрэ нүхэр А. А. Нетые, делегациин гэшүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. А. Тихонов болон бусад тушаалтад угтаа.

Ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд айлшадые амаршалба. Пионернүүд делегациин гэшүүдтэ сэсэгүүдые барюулаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. Нүхэр А. А. Нетодэ хүндэлэлэй харуулай начальник рапорт үгэбэ. НРА-гай ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Нүхэд Н. В. Подгорный, А. А. Нето хүндэлэлэй харуулай жагсаалай урдуур ябаба.

Айлшад мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй эскортоор үдэшэгдэн, аэропортhоо мордоод, эдээндэ бэлдэгдэhэн тусхай байра тээшэ дабшаа. Москвагай үйлсэнүүд, талмайнуудаар дабшаха замынь НРА-гай ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, португаль ба ород хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэhэн: «Баатар габьяата Анголын арадай хүндэтэ түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалнабди!», «Советскэ Союзай ба Анголын Арадай Республикын арадуудай хани барисаан, hаналаа нэгэдэл мандаха болтогой!», «Анголые сүлөөрүүлхын түлөө арадай хүдэлөөн — Анголын арадай даншалхы манлай мандаха болтогой!» гэhэн үрыануудтай амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

(ТАСС)

СОВЕТ-АНГОЛЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Совет-Анголын хөөрэлдөөнүүд октябриин 7-до Кремль соо эхилбэ.

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев;

Анголын талаhаа — Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) Түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент Антонио Агостиньо Нето, МПЛА-гай Политбюрогой гэшүүн, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Э. Душ Сантуш, МПЛА-гай Политбюрогой гэшүүн, түсэблэлгын ба экономико залан хүтэлбэрилгын министр К. Роша, МПЛА-гай Политбюрогой гэшүүн, Анголые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник Ж. Л. Нето гэгшэд хөөрэлдөөнүүдые хэнэ.

Үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-анголын харилсаанай асуудалнуудаар hанал бодолоо дэлгэрэнгыгээр халаабалсаа. Эдэ харилсаае саашадань хүгжөөлгэ, үндэhэ hууриинь бэхижүүлгэ совет ба Анголын арадуудай аша туhада харюусана, Африка түбидэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, эюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ алба хэнэ.

Хоёр талые hонирхуулhан уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар мүн лэ hанамжаяа хэлсэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. А. Тихонов, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Л. Ф. Ильичев, СССР-hээ НРА-да байдаг элшэн сайд Б. С. Воробьев, мүн МПЛА-гай ЦК-гай гэшүүд Э. Ж. Эшкорсну, Э. Сантуш, А. Ши-Кота, коммуникациин талаар гүрэнэй секретарь Б. Рибейру, хүдөө ажахын талаар гүрэнэй секретарь К. Фернандеш гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсаа.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

(ТАСС).

АНГОЛЫН ПАРТИЙНА-ГҮРЭНЭЙ ДЕЛЕГАЦИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Анголые сүлөөрүүлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) Түрүүлэгшэ, Анголын Арадай Республикын Президент нүхэр Антонио Агостиньо Нетын хүндэлэлдэ октябриин 7-ной үдэр Кремлиин Ехэ ордон дотор обед эмхидхээ.

Совет талаhаа нүхэд Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарёв, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай түрүүлэгшэнэр, министрнүүд ба бусад тушаалтад обедтэ хабаадаба.

Анголын талаhаа НРА-гай делегациин гэшүүд хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев обедэй үедэ үгэ хэлэбэ.

***

Нүхэр А. А. Нето харюугай үгэ хэлээ.

***

Нүхэд Л. И. Брежневэй, А. А. Нетын хэлэhэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдаhан, оло дахин удаан альга ташалгануудаар угтагдаhан байна.

Обед хани, халуун оршон байдалда үнгэрөө. (ТАСС).

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Антонио Агостиньо Нето!

Анголын делегациин хүндэтэ гэшүүд!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүндэтэ ханинараа — Анголын Арадай Республикын партийно-гүрэнэй делегацине КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын үмэнэhөө хани халуунаар амаршалхыемни зүбшөөгыт. Республикын Президент, Анголые сүлөөрүүлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй Түрүүлэгшэ нүхэр Нето, Танийе — Шэнэ Африкын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшые эндэ, бидэнэй дунда ерээд байхыень харахада, тон аятай байна.

Та, нүхэр Нето, урда тээньшье Советскэ Союзда ерэhэн байнат. Энэ хадаа колониальна дарлалтаhаа хахасахын түлөө шэн зоригто тэмсэлые Танай толгойлдог дайшалхы эмхиин хүтэлбэри доро Анголын арадай ябуулhан жэлнүүд байгаа. Манай арадуудай хоорондын хани барисаан тэрэл хүндэ хүшэр сагта бүрилдэhэн, батажаhан юм.

Совет хүнүүд Танай, танай делегациин гэшүүдтэй бүрин эрхэтэ оронои — хани барисаата сүлөөтэ Анголын дээдэ тушаалта түлөөлэгшэтэй мүнөө анха түрүүшынхеэ уулзажа байна.

Анголын арад түбэг бэрхэшээлнүүдые үзэбэшье, алдарта илалта түйлаа. Хуушанай колониализмда эсэргүү, мүнөө сагай колониализмда эсэргүү тэмсэл соогуур чэгэн доро түйлагдаhан туладаа, энэтнай бүри ехэ удха шанартай болоно. Таанад дотоодын хархисуудые, интервентнүүдые — хүлhэнэй хүсэнүүд ба расистнуудые бута сохеот. Танай арад зон эрхэ сүлөөгэй түлөө дайсадай нэгэдэмэл хүсэнүүдэй түрилтые нэрэтэй солотойгоор дабажа гараhан байна. Энэтнай бүхы Африкада түүхэтэ удха шанартай.

Анголын илалта — танай арадай, танай революционно манлайн тэсэбэритэ тэмсэлэй, эрэлхэг зоригой үрэ дүн болоно. Тэрэтэй хамта, энэтнай интернационализмын, түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдэй уласхоорондын талаар hаналаа нэгэдэлгын илалта мүн. Африкын сүлөөдэ дуратай бүхы арадууд таанадые дэмжэн талархадаг байгаа. Танай тэмсэлэй эхилхэhээ хойшо Советскэ Союз, Куба, бусад социалис оронууд эдэбхитэйгээр туhалдаг байhан юм. Португалиин коммунистнууд, бүхы үнэн бодото демокрадууд таанадые дэмжэдэг, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүд талархадаг байгаа.

Интернациональна hаналаа нэгэдэлгээр батадхагдаhан сүлөөтэ байдалые аршалан хамгаалха гэдэг арад зоной шиидэбэриин илагдашагүй хүсэн байhыень Анголодохи хэрэгүүд үшөө дахин лаблан баталаа. Революционно дүй дүршэлhөө hургаал абахые үнэхөөрөө хүсэдэг хүн бүхэн эдэ хэрэг ушарнуудhаа иимэл тобшолол хэнэ.

Арадай засагта Анголын мүндэлэлгэ, мүнөө сагай түүхэтэ үзэгдэл мүн. Тиимэhээ эб найрамдалай түлөө, национальна сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэ бүхы хүнүүд энээниие ехэтэ hайшаадаг байна. Европын 29 коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Берлиндэхи конференци Анголын правительствые, арад зоние, оронойнгоо бэеэ дааhан байдал бэхижүүлхэ, тэрэнииe хүгжэлтэ дэбжэлтын замаар дабшуулха зорилготой партиин оролдолго хүсэлэлгэнүүдые нэгэ hаналтайгаар дэмжээ. Африкын шэнэ гүрэнэй бии бололго мүнөө сагай ушар байдалые зүбөөр сэгнэхэ хаба шадабаритай зоной, баруун тээхи оронуудай тиимэ хүнүүдэйшье дунда ойлгогдон угтагдаа.

Сүлөөтэ Анголо Африкын нэгэдэлэй эмхидэ, ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй гэhэн хүдэлөөндэ тэгшэ эрхэтэй гэшүүн болгогдон абтаа. Тиин, уласхоорондын хани холбооондо эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой.

Африкын урда зүгтэхи расистнуудай зонхилолгые эсэслэн усадхаха эрилтэ мүнөө бүри шангаар, эрид шууд дуулдадаг болоо. Энэ хадаа баhал сагай эрилтэ мүн. Эгээн хархис хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд лэ энээндэ эсэргүүсэнэ.

Зимбабвида, Намибида хабаатай асуудалнууд эдэл оронуудай арадуудаар шиидхэгдэхэ ёhотой гээд батаар этигэнэбди. hүүлэй жэлнүүдтэ Африкада болоhон хэрэг ушарнуудhаа харахада, тиигээл hаа — эдэ асуудалнууд зүбөөр, тааруугаар, арадуудай аша туhада үнэхөөрөө харюусахаар шиидхэгдэжэ болохо байна.

Зүгөөр колониализмын үлэгдэлнүүдые, расизмые өөрөө усадхаха хаба шадалтай байhанаа мүнөө Африкын харуулаад байхадань, энэ ябуулгада туhа хүргэхэ гэhэн хэбэр үзүүлэн, Африкын урда зүгэй бодото дээрээ сүлөөрэлгые хуурмаг ябуулгаар hолихо, үнэндөө, энэ райондо империализмын хүсэ нүлөө үлөөхэ, расизмын hуларан муудаhан түшэгые — Урда-Африкын Республикын засаг захиргаае дэмжэхэ hэдэлгэ заримашуулай зүгhөө гаргагдадаг.

Энэ асуудалаар Советскэ Союзай баримталдаг хараа бодол тушаа хэлэбэл, тон эли, тодорхой юм. Африкын урдашье, хойтошье зүгтэ, ондоо хубиданьшье ямар нэгэн «онсо hонирхол» манда байхагүй, байха ёhошьегүй. Ямаршье ашаг тэндэ бэдэрдэггүйбди. Өөрынгөө хуби заяае өөрөө тодорхойлхо, хүгжэлтынгөө замые өөрөө шэлэхэ арад бүхэнэй нангин эрхын мэдэрэгдэхые хүсэдэгбди. Энэ хадаа манай хододоо баримталдаг гол ёhон болоно, манай парти, бүхы совет хүнүүд энээнhээ хэзээшье сухарихагүй.

Сүлөөтэ арад ондоо арадуудта иимэ юумэ хүсэнгүй байха ёhогүй, сүлөөтэ байдалай түлөө үнэнтэ тэмсэлшэдые дэмжэнгүй байха ёhогүй гэhэн хараа бодолоо үндэhэ болгонобди. Тиин, Африкын бүхы арадуудай, дарлагдадаг байhан бүхы арадуудай сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалтай болоо hаань, дэлхэй дээрэхи эб найрамдал ба уласхоорондын эюулгүй байдал лэ илаха гээд этигэдэгбди.

Хүндэтэ Анголын ханинар!

Шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтээ түрүүшын амжалтануудые түйлаhандатнай ехээр баярланабди. Танай арад харин дарлалтаhаа сүлөөрөөд байхадаа, али бүхы дарлалтые, тэрэ тоодо капиталис дарлалтые усадхахаар социально-экономическа гүн ехэ хубилалтануудые хэхэ программа — Анголые сүлөөрүүлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй программые дэмжэhэниинь шухала.

Анголодо тудагша хүндэ хүшэр байдалые үзэлэн залуу гүрэнэй замай түбэг бэрхэшээлтэй байhаниинь элитэ. Дайгаар hандаагдаhан ажахыгаа дары hэргээхэ, арадай засагай зургаануудые богонихон болзор соо тогтоохо, үндэhэн соёлоо дэбжэлтэ хангаха, түйлагдаhан илалтын бодото ашаг үрые ажалша олониитын үзэхэ, мэдэрхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ гэhэн Танай эрмэлзэл бидэндэ ойлгосотой. Тиихын тула арад зоной хаба зориг ба зохёон байгуулхы хүсэнүүдые элсүүлэн гүлидхэхэ, hайтар бодомжологдоhон политикын, ехэ тэсэбэриин шухала байhаниинь дамжаггүй.

Хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэлгэдэ совет-анголын харилсаа холбоон туhа хүргэхэ байха гээд hананаб. Энэ харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ hайн үндэhэ hуури табигдаад байна. Мүнөө ерээд байхадатнай хэгдэхэ хөөрэлдөөнүүд хани барисаагаа бүри найдамтайгаар бэхижүүлхэ, совет-анголын харилсаае гүнзэгырүүлхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэ дахинаа туhа хүргэхэ гээд найданабди.

Харилсан хүндэлэлсэлгын, адли тэгшэ эрхын, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамсаралсахагүй, хани ёhоор туhалалсалгын үндэhөөр, КПСС-эй ба МПЛА-гай хоорондохи, Советскэ Союзай ба Анголын Арадай Республикын хоорондо эгээн үнэн зүрхэнэй, хани ёhоной холбоо барисаа хүгжөөхөөр бэлэн байнабди.

Эдэ бүгэдэмнай хоёр ороной арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ бүрин харюусаха, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө, хүн түрэлтэнэй ерээдүйн бүэн hайн hайхан байдалай түлөө тэмсэлэй арюун нангин зорилгонуудта туhа дүхэм болохо гэhэн этигэл найдабаряа элирхэйлхые зүбшөөгыт.

Нүхэр Нетын хүндэлэлдэ, Анголын делегациин бүхы гэшүүдэй элүүр энхын ба амжалтануудай түлөө дуухаряа дурадхахыемни зүбшөөгыт.

Танай ороной, Танай партиин амжалтануудай түлөө, нүхэдүүд!

Манай арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө!

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ЗҮБ ЗАМЫЕНЬ ОЛООД БАЙХАДА

«Ажахынуудые өөһэд хоорондоо хамжан ажалладаг болгохо, хүдөө ажахы промышленность хоёрой хамтын нэгэдэлнүүдые болон предприятинуудые байгуулха, тиигэжэ хүдөө ажахые саашадань томодхон, тусхай мэргэжэлтэй болгохо» гэжэ КПСС-эй XXV съездын баталан абаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» соо заагданхай.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев тээмэндэ Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглэһэн байна. «Ажахынууд хоорондын хамжаанай үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэреэ мэргэжүүлхэ, томодхохо ехэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ шухала» —гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев заана.

Нэн түрүүн хүдөө ажахые бүхыдэнь хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, үйлэдбэрине ашаг үрэ ехэтэй болгохын тула һалбаринуудые зохихо руунь томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо, промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха тухай парти, правительствамнай саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулдаг.

Энээнэй ашаар ороной республика, область, хизаарнуудта хүдөө ажахын үйлэдбэрие научна үндэһэ баримтатайгаар, нютаг бүхэнэй эрхэ байдалда тааруулан нэгэдхэхэ, тусгаар өөрын шэглэл мэргэжэлтэй болгохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Тиихэдээ түбхын түрүүн ямар нэгэ һалбариин үйлэдбэрие томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгоходоо, гүрэнэй түсэб-захилые хайшан гээл һаа амжалтатайгаар дүүргэхэб, гүрэндэ худалдагдадаг продукциин хэмжээе, өөрынь үнэ сэнгыень хямдаруулха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Ондоогоор хэлэхэдэ, үйлэдбэрине томодхохо, өөрын мэргэжэлтэй болгохо гээшэ ажалые зохихо соонь зүбөөр хубаарилан эрхилхэ, хүдөө ажахын али нэгэ продукцие ехээр, гаргаша багатайгаар үйлэдбэрилхэ арга вам олгоно.

Жэшээнь, манай республика дотор хүдөө ажахын үйлэдбэрие томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохоор түсэблэхэдөө Кабанскын аймагай ажахынуудые гол түлэб гахайн, шубуунай мяха, һү абаха шэглэлтэйгээр хүгжөөхэ гэжэ хараалагдаһан. Аймагта таряан ажалшье энэл зорилго шиидхэхээр хүгжөөгдэхэ ушартай болоо һэн.

Кабанскын аймагта эдлүүриин газар багашаг, хүн зониинь олон гэжэ үнинһөө хойшо мэдээжэ юм. Жэшээнь, эндэ 72 мянган хүн ажаһууна, тэдэнэй 32 мянганиинь хүдөөгэй ажалшад болоно гэхэ гү, али газарайнь дүрбэлжэн километр бүхэндэ 5,3 хүн хүртэнэ.

Байгал далайда дүтэ байдаг дээрэһээ эндэхи байгаалиин сагай уларил зөөлэншэг, үбэлдөө тиимэ ехэ хүйтэн болодоггүй, зуниинь бахал дан халуун бэшэ байдаг юм. Хабар, зун, намарынь ута, дулаан байдаг. Жэлдээ дунда зэргээр 411 миллиметр шииг нойтон ородог, ехэ ган гасуур болодоггүй байна. Эндэхи газарай хүрьһэн үрэжэл һайнтай. Илангаяа нуга сабшалан, бэлшээриинь газар гол түлэб Сэлэнгэ мүрэнэй эрье зубшаад, тэрэнэй арал тохойнуудта байдаг дээрэһээ шииг нойтоор дутадаггүй. Сабшалан, бэлшээриинь зарим газарай ногоон уһа намагай болдог газарай намаа набшатай ногоон юм. Тэндэ үхэр мал һайнаар бэлшээгдэнэ. Нүгөө зарим газартань клевер болон бусад залаата ногоон ургадаг. Тэндэһээ ажахынууд малайнгаа эдихэ үбһэ сабшажа абана.

Республика соо байһан хүдөө ажахын эдлүүриин бүхы газарай 2,5 процентые энэ аймаг эзэлнэ. Тиихэдэ таряанайнь газар 5,3 процент болоно. Аймагай ажахынууд республика соо бүхыдөө абтадаг ороохо таряанай 7,9 процентые, хартаабхын — 20,8 процентые, овощой — 10,8, бүхыдөө үйлэдбэрилдэг мяханай — 10 процентые, тэрэ тоодо гансахан гахайн мяханай 22,7 процентые абана.

Иигээд ерэхэдээ газараар багашагшье һаа, энэ аймаг республикын хүдөө ажахыда абтадаг продукциин горитойхон хубиие абана гээшэ.

1958 оной урда тээ аймаг дотор нэгэшье совхоз байгаагүй. Колхозуудынь жэжэхэнүүд, үйлэдбэринь бага байһан. Үйлэдбэриингөө хүгжэлтын, оруулдаг хубитынгаа талаар эндэхи ажахынууд тэрэ үедэ республика дотороо тиимэ түрүү гэжэ тоологдодоггүй бэлэй. Зарим жэлдэ эндэхи колхозууд таряалангай гектар бүриһөө оройдоол 6—7 центнер ургаса хуряадаг һэн. Үнеэн бүриһөө жэлдээ миил 577—600 килограмм һү һаадаг байгаа.

Һүүлэй хорёод жэлдэ эндэ ехэхэн хубилалта болоо. Нэн түрүүн аймагай хүдөө ажахые хүгжөөхын тула гүрэнһөө ехэ мүнгэ, зөөри һомологдоо. Тэрэнэй ашаар аймагай совхозууд үйлэдбэриин элдэб барилга ехээр хээ, минеральна үтэгжүүлгэ, оньһон техникэ һайса худалдажа абадаг болоо. Газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ мелиоративна, уһа намаг хатааха хүдэлмэри ехээр хэгдээ. Тиигэжэ ажахынуудай экономико нилээд бэхижээ, хэдэн жэжэхэн колхозууд нэгэдхэгдэжэ, олон һалбаритай, хүсэ ехэтэй томо совхозууд эмхидхэгдээ. Аймаг дотор Кабанскын, Байгалай, «Шергинский», Оймορой совхозууд бии болгогдоо. Эдэмнай булта газар тарялангайнгаа хэмжээгээр, адууһа малайнгаа тоогоор, үйлэдбэриингөө хэмжээгээршье адлирхуу, тэнсүү болонхой.

Эндэхи ажахынуудые томодхожо, тусгаар мэргэжэлтэй болгоходоо Кабанскын совхозые гол түлэб шубуунай мяха, һү, үхэрэй мяха абаха шэглэлтэй фермэнүүд тэндэнь эмхидхэгдээ. Байгалай, «Шергинский», Оймορой совхозууд гахайн мяха, һү, үхэрэй мяха абаха гол мэргэжэлтэй болгогдоһон байна. Богонёор хэлэбэл, Кабанскын аймагай хүдөө ажахын гол шэглэл — гахайн, шубуунай мяха, һү, абалга болоно.

Гол түлэб нугаһа үсхэбэрилдэг шэглэлтэй болоходоо Кабанскын совхоз өөһэдын инкубатор бариад, тэндэһээ гараһаар сүүдхэ болоһон дальбараануудые абадаг болоо. Нарай дальбараануудые дэгжээхэ тусхай дулаан байра түхеэрээ. Тиигэжэ эндэ нугаһа үсхэбэрилхэ, шубуунай мяха ехээр абаха тусхай технологи нэбтэрүүлэгдээ. Мүнөө энэ ажахы жэлдээ 40 мянга шахуу центнер нугаһанай мяха абана. Тэрэнһээ жэлдээ 2 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулдаг болоо.

Тэрэшэлэн «Шергинский» болон Оймορой совхозуудта промышленна аргаар гахайн мяха үйлэдбэрилхэ шэнэ технологи бии болгогдожо, фермэнүүдынь тус тустаа мэргэжүүлэгдэһэн байна. Жэшээнь, эхэ гахайнуудые нэгэ фермэдэ суглууланхай, поршоонхонуудые 1,5 һара соо тэндэ эхэтэйнь суг байлгажа түлжүүлээд, томо болгохо цехтэ дамжуулжа үгэдэг. Тэндэ поршоонхонууд 4 һаратай болотороо байлгагдаад, эмэнүүдынь эхэ гахайнуудые һэльбэн шэнэлхээр илгагдана, бэшэнийнь шахалганда табигдана.

Иигэжэ эндэхи совхозууд гахайн томодхогдоһон фермэнүүдые бии болгожо, энэ талаар тусгаар мэргэжээд, богони болзор соо республикынгаа бүхыдөө абадаг гахайн мяханай аяар 30—33 процентые үйлэдбэрилдэг болоо. Мүнөө арбадахи табан жэлдэ эндэхи совхозууд эдэ гол мэргэжэлнүүдээ улам нарижуулан гүнзэгырүүлхэ, шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриингөө ашаг үрые бүри ехэ болгохо зорилготой.

С. ЖАНЧИПОВ.
зоотехник.

335-дахи ПМК-гай коллектив оролдосогой бэрхээр хүдэлжэ байдаг. Абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ эрмэлзэдэг энэ коллективтэ ажалай түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, 4-дэхи разрядай шулуушан Пётр Иннокентьевич Курбетьев эрхим һайн шанартайгаар хүдэлмэреэ хэдэгээрээ нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэжэ байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Курбетьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺУРАЛСАЛ ТУХАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭБЭ

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, марксистско-ленинскэ һуралсал һайжаруулха талаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пленум һаяхан зүбшэн хэлсэһэн байна. Партиин райкомой секретарь Ю. М. Сахаровский энэ асуудалаар пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

«Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь А. И. Родионов, Суулгын совхозой директор, экономическа һургуулиие хүтэлбэрилэгшэ Д. Б. Жамсаранов, «Искра» колхозой главна экономист, экономическа һургуулиин пропагандист Ц. Ф. Тугаринов, «Родина» колхозой партийна организациин секретарь А. С. Алексеев, «Межколхозстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай хүдэлмэришэн Н. Н. Красинская, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Ф. Ф. Михайлов, «Забайкалец» совхозой партийна организациин секретарь И. В. Рачинский, Түгнын дунда һургуулиин дэргэдэхи теоретическэ семинарай хүтэлбэрилэгшэ, багша Е. В. Койонова, 76-дахи ДЭУ-гай партийна организациин эхин шатын политическэ һургуулиин пропагандист, тус организациин начальник П. П. Аксенов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Л. М. Кобелев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалдаг һургуулиие хүтэлбэрилэгшэ, сельсоведэй түрүүлэгшэ А. К. Фёдоров гэгшэд энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша В. К. Тюрина пленумдэ хабаадаа.

Аймагай колхозууд болон совхозуудай, эмхи зургаанууд болон организацинуудай партийна организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэжэ дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудай партийна организацинуудта политическэ һуралсал һайнаар эмхидхэгдээ һэн. Суулгын совхоздо, «Искра» колхоздо ажалшадай экономическа һуралсал үрэ ехэтэйгээр ябуулагдаа гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Партийна зарим организацинуудта үнгэрэгшэ жэлдэ хэшээлнүүд хайша хэрэгээр, удха муутайгаар үнгэргэгдэдэг байгаа. Зарим коммунистнуудай ямаршье шалтагаангүйгөөр хэшээлһээ һамшадаг ушар үзэгдэдэг байһач юм. Иимэ дутагдалнууд «Одон» совхозой партийна организацида, илангаяа 3-дахи отделенидэнь үзэгдэдэг һэн. Тус совхозой ажал ябуулгын урагшагүйдэһэниинь, ажалай журам эбдэхэ ушарай гараһаниинь гайхалтай бэшэ гээд пленум дээрэ тэмдэгдэбэ.

Энэ жэлдэ һуралсалай удха гүн гүнзэгы болгохо, партиин ЦК-гай тогтоолой эрилтын ёһоор марксистско-ленинскэ һуралсалые, ажалшадай экономическа һуралсалые, мүн бусад түхэлэй һуралсалые һайжаруулха, тэрэнэие аша үрэ ехэтэй болгохо, һуралсалые ажал үйлэдбэритэй нягта холбоотой болгохо, КПСС-эй XXV съездын материалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалха, методикын хүдэлмэри һайжаруулха шухала гэжэ райкомой пленум дээрэ онсо тэмдэглэгдэбэ.

Пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

Б. ДАМБАЕВА.
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

Ү ТАБАН ЖЭЛ... ашаг үрэ, шанар, дэлис...

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГА ХЭРЭГЛЭН...

Улаан-Үдын вагонно депогой коллектив жэлэй 2-дохи кварталай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдээр Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгаржа, СССР-эй зам харилсаанай министерствын болон түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта ба 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа.

Коллектив оролдосотойгоор ажаллажа, амжалта туйлаа. Энээнһээ урда үни саг соо коллективэн хүдэлмэридэ олон бэрхэшээл, дутагдал дайралдажа, гээгдэлдэ ороһон байгаа. Ажалай журам эбдэхэ ушаршье үзэгдөө.

Бии байгаа дутагдалаа усадхаха гэжэ коллектив, депогой хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинууд яһала бодомжолһон, арга боломжонуудаа элирүүлһэн байна. Тиигэжэ ажалай журам бэхижүүлхэ, ажал зүбөөр эмхидхэхэ шиидхэбэри абтаа һэн.

Вагонуудые заһабарилдаг болон бусад зарим участогуудта комплексно бригаданууд эмхидхэгдээ. Иимэ бригадануудай бүридэлдэ оролсоһон хүдэлмэришэдэй харюусалга дээшэлээ. Хүн бүхэн түсэбэй, заһабариин шанарай, мүн бригадын бүхы ажалай түлөө харюусадаг болоо.

Комплексно бригадануудай ажал һайжаруулхын тула хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдээ. Түсэбөө дүүргэжэ эхилхэдээ, шанда хүртэдэг, урмашадаг болоо. Иимэ ушар тэдэниие бүри һайнаар ажаллаха, бүри ехэ үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ урмашуулһан байна.

Вагоннигуудай ажал орёо. Техническэ харууһалгын ба вагонуудые ашаа тээлгэдэ бэлдэдэг пунктнуудай ... мэриншэд газаа ... Һалхи шуурган саһа... дошье, үбэл. зунг... хүдэлдэг вагоннигууд ... даа ехэ анхаралтай, ... нягта байха ёһотой ...

Тиимэһээ хүдэлмэр... цехүүдтэ, халаануу... гадануудта ... асуудалда ехэ анхар... дуулагдаа. Жэлэй ... кварталда хүшэр бай... хёолдоһон байна. ... бириин түмэр замай ... депонууд түсэбөө ... гүй байгаа. вагонууд... һабарилха ажалда һаа... руулагдаа. Түмэр замай... гын хүтэлбэрилэгшэд ... депогой коллективууд... һаламжа хүргыт гэжэ ... Үдын вагоннигуудта ... һан байна.

Тиигэжэ депогой кол... арга боломжонуудаа ... үзөөд, угтамжын түсэб... ха гэжэ шиидээ. ... гууд ехэ оролдолго гар... кварталай дээшэлүү... һэн түсэб 100,5 ... дүүргэгдэһэн байна. ... лай бүтээсэ дээшэ... түсэб 102,4 процент дү... дэбэ. 15,7 мянган түх... алмалта хэгдэһэн бай...

Гурбадахи квартал... лективэй дүүргэхэ ... мүн лэ ехэ. Ажахыгаа ... сагта ажаллахаар бэлд... зорилго эгээл шух... Үбэлэй шэмэрүүн хүйт... хүдэлмэришэдэй ехэ ... та болодог гэжэ тэдэн... дэржэ, үбэлдөө һ... бэлдэжэ байна. Урд... нүүдэй дүй дүршэлы... раадаа абажа. түрүү ... арга хэрэглэжэ эхилэ... гоннигууд 2-дохи ква... амжалтаар урмашан ... жа, тэдэнээ арьбадхаха ... оролдоно.

М. СОЛОМЕНН...

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИНУУДА... ТООСООТО-ҺУНГАЛТЫН СУГЛААНУ...

Аймагай совхозуудай отделенинүүдэй, эмхи зургаануудай, предприятинуудай партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Хамниин совхозой 1-дэхи отделениин партийна эхин организациин секретарь нүхэр Ф. С. Мижитов коммунистнуудайнгаа урда тоосоото жэл соо парторганизациин бюрогой хэһэн хүдэлмэри тухай элидхэл хээ.

Партийна эхин организаци тоосоото үе соо ажахын бэлэн арад зоной культурна, бэян шапга шадалтайгаар ажаһууха арга боломжонуудые бии болгохын тула нилээд хүдэлмэри хээ гэжэ коммунистнууд тэмдэглээ. Ажалай болон гүрэнэй журам нилээд һайжараа.

Гэбэшье, арад зоной ... дал хангаха, холын ... дые культурна талаар ... ха ... бии ...

Енгорбойн совхозой ... отделениин эхин пар... низациин секретарь ... Содномов, Дутэлүүрэй ... хозой 2-дохи отделениин ... эхин парторганизациин ... ретарь И. Ц. Баль... Холтобоной партор... циин секретарь И. Г. ... ров, Зэдын комбинатай ... муналь-ажахынуудай ... гай парторганизациин ... тарь А. Михайлов ... коммунистнуудайнгаа ... тоосоото элидхэлнүүд ... һэн байна.

Тоосоото һунгалтын ... лаануд үргэлжэлһөөр ...

Д. АЮШЕ...
Захаминай аймаг.

ЭСТОНИИН ССР. Хүдөө тосхонуудай шэнэжэ ... тангидашагүйгөөр хубилна. Шэнэ байшангууд олоор ... ригдана. Хүдөө нютагта эгээн һайхан гэр барилга ... лөө үнгэргэгдэһэн конкурсын дүнгөөр Пярнугай ... хоорондын барилгын организаци түрүү һуури ... Архитектор Т. Кроссманой проектээр «Эдаа» ... түб тосхондо гоё һайхан байшан барилгадаһан байна. ... байшан дотор столово, кафе, концертно-спортивна ... библиотекэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Эдаа» колхоздо баригдаһан ... гэрнүүдэй нэгэн.

ТАСС-ай фотохро...

Новгородско областиин Пестовско районой «Заря» колхоз гүрэндэ улһа худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. 200 тонно һолоомон улһанай заводто эльгээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Заря» колхозой һүүлшын тонно улһа шэрэһэн автомашинануудай колонно.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺҮ ҺААЛИ ЮУНДЭ ДООШОЛООБ?

Тулдунай совхоз аймаг дотороо эгээл ехэ һү үйлэдбэрилдэг ажахы юм. Совхозой һү һаалиин гүүртэнүүд дээрэ үнгэрһэн жэлнүүдтэ үнеэдэй һү шэмэ нилээдгүй дээшэлүүлэгдэжэ, гүрэндэ һү худалдалга 1975 ондо 17.065 центнертэ хүргэгдэһэн байна. Нёдондо жэл үнеэн бүриһөө 2.172 килограмм һүн һаагдаа. Шиирэнгын отделениин һаалишад Л. М. Гомбоева, Ц. С. Шалдаева гэгшэд үнеэн бүриһөө 3.000 гаран килограмм, тэрэшэлэн Г. Хашитова, Д. Шагдарова, Ж. Очирова, Е. Ярташаева болон бусад һаалишад 2.580 — 2.300 килограмм һү һаажа гараа һэн. Совхозой бүхы 45 һаалишадай 34-ниинь үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограммһаа үлүү ехэ һү һааһан байгаа.

Байгша оной эхеэр тус ажахы һү үйлэдбэрилгөөр баһал һайн дүнгүүдые туйлажа эхилээ һэн. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада, түрүүшын квартал соо һү һаали 103 процент дээшэлүүлэгдэжэ, түсэбынь нилээдгүй үлүүлэн дүүргэгдэһэн байгаа. Бусад ажахынуудта орходоо эндэхид ниитынгээ малые тэжээлээр балай ехэ дуталдуулаагүй, үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ, харууһалаан дээрэһээ жэлэй эхеэр һү һаалгаяа дээшэлүүлээ бшуу. Түрүүшын квартал соо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн Тулдунай совхозой коллективэй хүндэлэлдэ аймагай түбтэ Ажалай алдар солын туг үргэгдөө һэн.

Зүгөөр хоёрдохи кварталай хугасаа дотор һү һаалиин хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа эршые һуларуулжархёо. Илангаяа нэгэдэхи отделениин һаалиин фермынхид үнеэдэй һү шэмые ехээр доошолуулһан байна. Энээнһээ боложо совхоз бүхыдөө түрүүшын хахад жэлдэ һү тушааха түсэбөө 96 процент дүүргээ һэн.

Һү һаали совхоздо юундэ доошолооб? Хабарай хагсуу үедэ үбһэ тэжээл дуталдаа һэн гэжэ совхоздо үнеэдэй хожорһон шалтагаание тайлбарилна. Харин зунай сагта нёдондонойхиһоо бага һүнэй һаагдаһаниие юугээр тайлбарилалтайб? Июниин эхеэр хүйтэн байхын хажуугаар бороо ороогүй дээрэһээ ногоон муугаар ургаа, үнеэдһээ һүн ехээр һаагдаагүй һэн. Теэд һүүлдэ, бэлшээриин ногооной һайжархадашье һү һаали совхоздо эрид дээшэлээгүй, нёдондо зунайхиһаа бага һүн һаагдаа юм.

Зунай һарануудта һү үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлэй эгээ түлэг дундаа ябажа байха үедэ бидэ Тулдун голой эхиндэ зуһажа байһан һү һаалиин гүүртэнүүдтэ хүрэжэ, һаалишадтай уулзажа хөөрэлдөө һэмди. Хоорондоо дүтэшэг байрладаг дүрбэн гүүртэнүүдээр ябахадамнай ахалагша үхэршэдэй нэгэниинь шье зуһалан дээрээ байгаагүй; зариманиинь өөһэдычгөө гэр зуурын ажал хэхэеэ хоёр-гурбан үдэрөөр Шиирэнгэ тосхондоо ошонхой, нүгөөдүүлынь өөрын хэрэгээр город ябашанхай байгаа бэлэй. Энэ үедэ хоёрдохи үхэршэдынь (мал адуулагшад) һүрэгүүдээ үдэрынь адуулаад лэ, харин һүниндөө үнеэдынь зуһалангай хорёогой газаагуур хонодог байшоо.

Һоно илааһатай үедэ үдэртөө хүсэд эдеэлээгүй үнеэдые һүниин һэрюундэ һайн ногоотой бэлшээридэ абаашажа адуулаагүй дээрэһээнь һүн ехээр һаагдаагүй ха юм. Гадна һаалиин гүүртэнүүдэй зуһаландаа гараһанһаа хойшо хоёр һара үнгэртэр совхозой хүтэлбэрилэгшэд нэгэшье иишэ ерээгүй, зооветмэргэжэлтэдшье балай үзэгдөөгүй һэн. Һарын дүүрэмсээр совхозой кассир, заримдаа рабочкомой түрүүлэгшэтэй хамта гүүртэнүүдэй зуһалангуудаар ябажа, малшадта салинь түлбэриень, гадна түрүү һаалишадта мүрысөөнэй гуримаар хубаарилагдаһан 15—15 түхэриг мүнгэн шангуудые тараажа үгэдэг байгаа. Гэхэтэй хамта энэ мүнгэн шангууд салинтайнь хамта һаалишадта гэр гэртэнь тараажа үгтэдэг байһыень һайшаахаар бэшэ бэлэй. Гүүртэнүүдэй малшадые нэгэн доро суглуулаад, мүрысөөнэй дүнгүүд тушаа суглаа үнгэргэжэ, бултанай урда түрүүшүүлдэ шангуудыень хүндэтэйгөөр барюулжа байбалнь, мүрысөөнэй нүлөөн ехээр дээшэлхэ байгаа бшуу.

Эдэ бүхы алдуу дутагдалнуудһаа шалтагаалан, зунай сагта һү ехээр һааха горитой арга боломжонууд алдагдаа гээд хэлэлтэй. Тиигэжэ үнгэрһэн гурбан кварталай түсэб дүүргэгдэбэгүй. Түсэбэй ёһоор, юһэн һарада 14.578 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаха аад, 950 гаран центнер һүн дутуу тушаагдаба.

Гэхэтэй хамта бүхы һаалиин гүүртэнүүдэй малшадай муугаар хүдэлһэн дээрэһээ совхоз һү үйлэдбэрилгөөр гээгдэлдэ ороо гэхын аргагүй. Хоёрдохи отделениин һаалиин фермэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Энэ амжалтада Б. Б. Ярташаевай, Б. С. Ананинай толгойлдог гүүртэнүүд ехэхэн хубитаяа оруулаа. Харин гурбадахи кварталай түсэбые Б. Б. Ярташаевай гүүртын һаалишад гурбан хоногоор уридшалан дүүргэһэн байна. Гэбэшье отделениин зарим гүүртэнүүд дээрэ ехэ һүнэй түлөө тэмсэл урдынхиһаа һулаар ябуулагдаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотороо социалис мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ ябаһан Б. С. Ананинай гүүртэ дээрэшье һаали эли бодо доошолоо. Тиихэдэ нэгэдэхи отделениин фермэ дээрэ һүнэй багаар һаагдажа байһан тухай хэлэһэнэйшье үлүү.

Зуһалангай бэлшээриин ногооной муудажа эхилхэдэ, һаалиин һүрэгүүд үбэлжөөндөө асарагдажа, таряанай болон бусад ургамалнуудай узуур дээрэ, мүн тунга ногоо хагдатай заха газарнуудаар бэлшээгдэдэг болобошье, үнеэдынь улам хожороо. Юундэб гэхэдэ, тэжээлэй цехүүд саг соогоо хүдэлгэгдэжэ эхилээгүй. Жэшээнь, нэгэдэхи отделенидэ тэжээлэй цех сентябриин 20 һоо хүдэлгэгдөө. Харин һаалиин дүрбэн гүүртэнүүдтэй хоёрдохи отделенидэ һарын 29-һөө үнеэдтэ шанаржуулан бэлдүүлэгдэһэн тэжээл үгтэжэ эхилээ. Тэжээлэй цехүүдэй хүдэлгэгдэжэ эхилхэһээ урид үнеэдтэ турнепсэһээ бэшэ ондоо шэмэтэ тэжээл үгтөөгүй. Энээнһээ уламжалан, совхоздо һү һаали доошолоо. Жэшээнь, сентябриин түрүүшын арбан үдэрэй туршада үдэр бүри дунда зэргээр 49 центнер һүн тушаагдажа байһан һаа, хоёрдохи декадада оройдо 39 центнер һүн бэлдэхэлэй пунктда эльгээгдэдэг болоо ха юм.

Совхозой дирекциин нилээдгүй хойнотожошье һаа, шухала хэмжээнүүдые абаһанай ашаар һү һаалиин һүүлэй үдэрнүүдтэ доошолхоёо болибо хэбэртэй. Энээгээрээ тулдунайхид һанаагаа амаржа, һү худалдалгаяа адагынь 49—50 центнертэ хүргэхын тулада нэмэлтэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ зэргэтэй. Тэдэндэ иимэ арга боломжо бии. Нёдондонойхидо орходоо, нилээдгүй ехэ үбһэ, силос, зеленко бэлдэжэ абанхай. Үнеэдтэ эдюулхэ талха таряанай зүйлнүүдшье байха. Гансал эдэ бүхы тэжээлнүүдээ ашаг үрэтэйгээр гаргашалжа шадаха хэрэгтэй. Энэ талаар совхозой мэргэжэлтэд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Гэбэшье һү һаали дээшэлүүлхэ тушаа совхозой зоотехнигүүдэй ябуулжа байһан хүдэлмэри балай харагданагүй. Малаа һүрэглүүлэн илгаха, бүридхэл хэхэ гэхэ мэтэ ажалаараа һамаараад лэ, ажахынгаа гол шухала продукци болохо һү үйлэдбэрилгөөр технологууд байха үүргэеэ совхозой ахамад зоотехник И. И. Хаптахаев түрүүтэй эдэ мэргэжэлтэд муугаар дүүргэнэ. Эдэнэр үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгые горитой эмхидхэнэгүй, хинанагүй. Квартал дүүрэхэ болоод, түсэб хэды шэнээн дүүргэгдэхэнь бэ гэжэ һүнэй центнер, литр бүхэн үдэр бүри тоолон бүридхэгдэжэ байһан шахардуу үедэ 1-дэхи отделениин зоотехник Б. Б. Тушиновай һү һаалиин дүнгүүд тушаа тодорхой тоо баримта дурдажа шадахагүй байһаниинь дэмы бэшэ.

Мүн совхозой зооветмэргэжэлтэд һайн шанартай һү тушаадаг болохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Харин мүнөө дээрээ бүхы һаалиин гүүртэнүүд һаагдаһан һүеэ хоёрдохи сортоор тушаажа байна.

Иигээд лэ намар-үбэлэй эрхэ байдалда һү ехээр үйлэдбэрилхэ тэмсэлэй шэнэ шата эхилбэ. Тулдунай совхозой һү һаалиин мал ажахын хүдэлмэрилэгшэд гээгдэлһээ гаража, урдынгаа үндэр нэрэ солодо хүрэхын тулада ехэ һүнэй түлөө тэмсэлдэ хамсы шаман орохо ёһотой. Тэдэнэр «Шергинский» совхозой Фофановска һүнэй фермын малшадай нэмэл бэшэгые үргэнөөр дэмжэн, арбадахи табан жэлэй дүрбэдэхи квартал соо габшагай ажалай жэшээ харуулжа, жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдахаар.

Д. ДУГАРОВ
манай корр.

Яруунын аймаг.

...үхэр А. А. НЕТЫН хэлэһэн үгэ

...Генеральна секре-...

...Советскэ Союзай ...Саведай Президиу-...лэгшэ!

...Советскэ Союзай ...ельствын гэшүүд!

...ууд!

...Союзда ерэжэ, ...дай болон тэрэнэй ... түлөөлэгшэдэй ...ии болон аха дүү ...анхарал оролдолгодо ...хэ гээшэ Анголын ... намда өөртэмни ...хэ нэрэ хүндэ мүн

...хүртүүлһэн нэрэ ...лай ехэ, ушарынь ... бидэнэр Советскэ ...арадай революцион-...асари ехэ байһые. ...тэнэй түүхэдэ тэ-...үүлдэг нүлөөе, со-...н замаар хүн тү-... нилээд ехэ хубиин ... хэрэгтэ, дэлхэйн ...лтэй бухы хүсэнүү-... байдалай бэхижэхэ ... элдэб түбидэхи бо-...гдоһон арадуудай ... хэрэгтэ тэрэнэй ...хубитые бидэ һайн ...гэшэбди.

...арадые, тэрэнэй ту-...ь болохо Комму-...н Центральна Ко-... Верховно Соведэй ...й ба Советскэ ...тын гэшүүдые ...а байхадаа, бидэ ...ехэ баяртайбди. Тэ-...аха дүүгэй мэдэрэл-...рнациональна ёһоор ...шалтай байһанаа би-...йлэн мэдүүлнэбди. ...ёһоор хараха бо-... манай оронууд бэе ...холо газарта оршодог ...өөр сүлөөрэлгын тэм-...лжэлүүлхын тулада. ...арадуудай уг зорил-...революционно ёһоор ... тулада, социа-...улгын болон ма-...эй дээрэхи эб найн-...бэхижүүлхын тулада ...онно холбоогоо би-...лэд хоорондоо бай-...хэрэгтэмнай энэ ушар ... хээгүй.

... арадта Анголын ...ной этигэл найдаба-...р хандадаг ехэ ха-...рисаатай байһыень ...эн мэдүүлжэ. Анго-...д зоной болон Анго-...лхын түлөө арадай ...эй зүгһөө би тон ...йхан үүргэ дүүргэ-...

...шэлэн КПСС-эй Цент-...Комитедтэ МПЛА-гай ...а Комитедэй эль-... революционно амар-...дые мүн лэ дам-...хүргэхэ ёһотойб. Ма-...нуудай хоорондо ...һон аха дүүгэй ха-...улам бэхижэжэ, ...а боложо байһыень ...он жэлэй туршэ соо ... байнабди.

...даанхан байдалтай ... түлөө тэмсэл хэжэ ...үедэшье, колонизатор-... сэрэгүүдтэй нюур ... уулзажа гү, али ... тэрьедэн ошожо ... Анголын партиза-... түрэл газар дээгүү-... зуугаад километр ...гай болоһон үедэ-... хүсэд хүрэхэ эд ... байгаад, коло-... дайсанай сэрэгэй, ... болон һанаан ... хэрэмүүдые ма-...й дээрэ дээрэһээнь ...жо байһан үедэ-...голын арад зоной ...лтын баазануудай ... байха үедэшье энэ ...дөө бэлэй.

...ушар 1975 оной ноябр-...н-нэй һүүлээр бүри ...харагдаа һэн. Тинхэ ...национальна талаараа ... шэнэрхэлгын зам ... бэелүүлэгдэхэ шэнэ ... эхилһэн байгаа. ...алтын үедэ эконо-... бүридэл байгуулхэ ...эл гол шухала ша-...й нэгэниинь мүн бо-...

Манай түүхэтэ хүгжэлтын үедэ, оронойнмнай бэеэ даанхай байдалтай болохо, тэрэнние һэльбэн шэнэдхэхэ хэрэгтэ Соведүүдэй хүргэһэн туһаламжа эгээл шухалын шухала үүргэ дүүргэһэн байна. Тинмэшье байха ёһотой ааб даа. Яахадааб гэхэдэ, арадуудай түүхэтэ хүгжэлтын манлайда байха ёһоороо байһан Советскэ Союз хадаа хүн зоной гайхал түрүүлһэн революционно зам гаталжа, коммунизм байгуулна бшуу. Энэ революционно замынь Советскэ Союзые мүлжэгшэ общество һоо социализмда хүргэһэн, пролетарска интернационализмын мүндэлэн бии бололгодо хүргэһэн юм. Имагтал мэнэ һаяхан социализм байгуулха зам дээрэ жагсаха арга боломжотой болоһон арадууд Владимир Ильич Ленинэй агууехэ үүргые мэдэрэнгүй байжа шадахагүй бшуу. Тэрэнэй пургаал хадаа тус тус социально-географическа районуудта тааралдуулан, Марксын ба Энгельсын үзэл сурталые бодотоор бэелүүлхэ хүсэлэнтэй бухы хүнүүдые мүнөөдэр зоригжуулжа байһаар.

Шовинизм ба эгоцентризмые эрид шууд буруушаажа, империализмда ба нэгэ арадуудай нүгөөдүүлээ мүлжэп дарлаха ябадалда эсэргүүсэн тэмсэжэ, интернационалис һаналаа нэгэдэлгын политика хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, совет арадай болон дэлхэйн бусад арадуудай аша туһада тон ехээр харюусадаг гол ёһонуудые аршалан хамгаалха хэрэгтэ КПСС нилээд ехэ хубитаяа оруулһан байна. Португалиин колониализмда эсэргүү, колониальна португалиинхидай ба тэрэнэй союзнигуудай бэелүүлдэг байһан колониальна дарлалтада эсэргүү национально-сүлөөрэлгын түрүүшын дайнай үедэшье, тэрэшэлэн хүрпэ оронуудай, Урда Африкын ба дотоодын хүлһэншэдэй шалгарһан империализмын һүйдхэлшэдтэ эсэргүү хоёрдохи дайнай үедэшье Анголодо болоһон национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй түүхын элдэб шатанууд СССР-эй ябуулдаг энэл политика тухай гэршэлэн харуулаа бэлэй. Түүхэтэ хатуу шанга эдэ үенүүдтэ Анголын арад совет арадай зүгһөө дайшалхы ёһоной һаналаа нэгэдэлгэдэ ехээр хүргэдэг байгаа. Тэрэ хадаа Анголын арадай сүлөөрхэдэнь хэрэгтэй болохо эд хэрэгсэлэйнгээ материальна арга нөөсэнүүдһээ үгэдэг байһан юм. Манай орон дотор өөһэдынгөө эзэрхэхы байдалые тэрэ хэбээрнь үлөөхэ гэжэ эрмэлзэһэн, түүхын ёһоор хосорон һалаһан хүсэнүүдые бута сохиходонь туһалхын тулада Анголын арад зондо промышленна, хүдөө ажахын эд товар ба техническэ туһаламжа хаһа саг соонь эльгээгдэдэг байгаа.

Бидэ мүн лэ Кубын арад зондо баяр баясхалан хүргэнэбди. Тэрэ хадаа хэрэгтэй үедэнь өөрынгөө хэдэн мянгаад эрхим хүбүүдые эльгээжэ, гадаадын дайсадые илахадань Анголын арадта туһа хүргэһэн байна. Кубын ба Анголын арадуудые түүхын болон этническэ талаар нэгэн адлирхуу байдал нэгэдүүлдэг юм. Кубын арад гээшэмнай интернационализмын революционно мэдэрэлдэ ами шуһаараа хабаатай арад мүн болоно. Хүгжэлтынгөө ондо ондоо хэмжээндэ байгаашье һаань, хүгжэлтын социалис зам хадаа Анголын, Кубын ба Советскэ Союзай арадуудай хуби заяае социалис оронуудта хабаатай нэгэн адли хуби залан болгон нэгэдүүлхэ байха.

Манай бэеэ даанхай байдалтай болохо хэрэгтэ хубитаяа оруулжа, өөһэдынгөө хүсэлэл оролдолгые гамнаагүй Африкын, Европын ба Азиин түрүү үзэлтэй оронуудта бидэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Мүнөөдэрэи Ангола гээшэ Африкын урда зүгтэ оршодог, социализм байгуулха хүсэлэнтэй үргэн ехэ орон мүн. Оронойнмнай зарим районуудые империализмын һүйдхэлшэдэй эзэмдэжэ байһан үедэ, манай сэрэгшэдэй колоннонуудай добтолжо байгаа дайсанда эсэргүүсэн дайн байлдаан руу ошожо байһан тэрэ үедэ Анголын арад тодорхойлхы шэнжэтэй иимэ зам шэлэн абаа бэлэй.

Агууехэ социалис бүлэгдэ хабаадаха арга боломжотой байһаараа бидэнэр омогорхолтойбди. Энэ бүлэ хадаа түүхын шиидхэхы үенүүдтэ өөрынгөө нягта жагсаалые түгэлдэр эршэ хүсые тэрэл хэбээрнь байлгажа шадаһан юм.

Анголын арад зон экономическа ба социальна талаараа адли тэгшэ тэнсүү ритэй болотороо, хүдэлмэришэн ангиин үзэл сурталда үндэһэлдэг политическэ үндэһэ һуури байгуултараа утахан зам гаталан гараха ёһотой.

Луанда хотодо арадай засаг эмхидхэһэн ушар — арад зонойнмнай революционно ба эмхидхэлэй талаар бата хүсэ шадабаритай байһыень гэршэлһэн дүй дүршэл мүн. Үйлэдбэриин харилсаануудай дулдыдадаг байһан социальна бүридэлые хубилгангүйгөөр һэльбэн шэнэдхэлгын шата гарахын аргагүй юм гэжэ яһалашье ойлгосотой ааб даа.

Тиимэ болохолоороо, үмсын байдалһаа гүрэнэй үйлэдбэри болон хүгжэжэ байгаа үйлэдбэриин онол аргануудай орон дотор зэргэ оршожо байһаниинь колониальна дарлалтын гурнмтай сасуулбал, эли бодо дэбжэлтэ мүн болоно. Урдань, колониализмын үедэ, мүнөөдэрэйхидэл адли кооперативна хүдэлөө эмхидхэхын аргагүй байгаа.

Анголо хадаа Урда Африкын географическа зонодо оршодог, тиимэһээ эндэ империализм хадаа арадуудай бэеэ даанхай байдалтай, эрхэ сүлөөтэй болоходонь һаад тойбо ушаруулха гэжэ һэдэнэ. Социальна үпэн зүб байгуулалта тогтоохо замаар дабшахадань империализм Африкын арадуудай хүгжэлтэдэ мүн лэ һаад тойбо ушаруулхые һэдэнэ.

Зимбабвиин, Намибиин ба ЮАР-ай арадууд Англиин колонизаторнуудай үйлэдэг зэбсэгтэ хёмороонoй хүшэр хүндэ байдалые саг үргэлжэ мэдэрдэг юм. Эдэ колонизаторнууд Урда Родезидэ зэбсэгтэ үймөө хээ, харин Урда Африкын расистнууд мүнөө Намибиие эзэмдэһээр, ЮАР-ай африкан арадые дарлажа байһаар.

Африкын арадуудай дура зоригые нуга дарахын тулада өөһэдынь ажаһуудаг мүнөөнэй үе сагта таарамаар социальна шатануудые тэдэнэй туйлахадань һаад хэхын тулада империализм элдэб эсын мэхэ гохо гаргана. Тиигэжэ эндэхи газар дайдые Европын ба Америкын капиталис томо гүрэнүүдэй нүлөөлжэ байха юрын зононууд болгохо һэдэлгэтэй. Империализм хадаа тэдэнэй революционно эршэ зоригые мүн лэ нуга дараха, ёһотойл бодото эрхэ сүлөөгөө дайлан олохо гэһэн арадуудай тэмсэлые буруутуулха гэжэ оролдоно.

Африкын Урда зүгтэ байдалаа түхеэрхын тулада Атлантическа океанай урда зүгэй хубиие хиналта доро абаха гэһэн түсэбүүд бии гэжэ бидэнэр мүн лэ мартаха ёһогүйбди.

ЮАР-ай шухала стратегическэ зэбсэг — ядерна бомбо гартаа оруулха гэһэн тэрэнэй түсэбүүдые бэелүүлхэдэнь ЮАР-та туһаламжа үзүүлэгдэжэ байһаар энэ мүн лэ мартаха ёһогүйбди.

Империализмын бааза болохо хархис этэгээдүүдэй гуламта Африка түби дээрэ байгуулхын тулада бухы юумэн хэгдэнэ. Бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэ оронуудта хэгдэдэг хашалта империалис заналтатай хамта хэгдэнэ. Энэ политикын оршон соо можотолгын нюуса далдагүй, аюултай ажал ябуулга эрхилэгдэнэ. Империализмын бии болгоһон баантустануудые байгуулгые эгээл ниммэр сэгнэхэ хэрэгтэй. Тэрэ хадаа Африкын арадуудай нэгэдэмэл ажал ябуулгада һаад тойбо ушаруулха зорилготой юм.

Энэ түби дээрэ можо бололгын үнөө нэгэ баримта юуб гэхэдэ, Африкын элдэб оронууд шэнэ түхэлэй колониинууд байһаар зайдаа. Гэбэшье политическэ тэмсэлэй ута зам дээрэ гараһан Африкын Урда зүгэй арадууд тэдээндэ баадхаха һанаатай байһан шэнэ түхэлэй колониализмые байгуулхагүй байха гэжэ бидэ бүри мүһөн батаар этигэнэбди.

Эндэ Хитадай хэһэн ябуулганууд тухай дурдангүй гарахын аргагүй. Энэ орон өөрыгөө социалис орон гэжэ тоолоод, революцитай тэмсэхын тулада империализмын хүсэнүүдтэй нэгэдээд, Анголодо эсэргүү ябуулга хэһэн байха юм. Африкада мүнөө дэр хүрэтэр Хитадай харуулһан абари зан — бодото байдалда эсэргүү Соведүүдтэ харша хорото ябадал, мүн арадуудай аша туһада эсэргүү шэглүүлэгдэһэн саг үргэлжын хүсэд эли бодо ябуулганууд мүн. Гэбэшье Хитад хадаа империализмын аша туһатай холбоотой, социализмда хуурмаг политикаһаа сүлөөрхэ, мүн социализмын ба арадуудай энхэ тайбан байдалай түлөө тэмсэдэг хүсэнүүдэй талада жагсаха үшөөл тиимэ арга боломжогүй байһаар Хитад арад зүб замаа оложо шадаха байха гээд бидэ батаар этигэнэбди.

Революционно манлай болохо МПЛА-гай хүтэлбэри доро ябадаг Анголын арад зон хадаа революционно агууехэ ёһо заншалзар бали хитад арад ба Соведүүдтэ харша. Анголодо харша контрреволюционно хараа шутам бэелүүлдэг, өөрынгөө арадай аша туһада эсэргүү ябуулга хэдэг бүлэгэй хоорондо илгаан бии гэжэ һайн ойлгоно.

МПЛА ба Анголын Арадай Республикын правительство СССР-тэй, социалис хани нэгэдэлэй оронуудтай байгуулһан харилсаануудаа улам бэхижүүлхэ гэжэ үнэн сэдьхэлһээ хүсэнэ, тиигээд эб найрамдалай түлөө, буу зэбсэг хуряахын ба бухы арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ бухы хүсэ шадалаа зорюулха юм.

Анголо хадаа ямаршье бүлэглэлдэ хамжадаггүй бүлэг оронуудта хабаатай юм, тиимэһээ ямар нэгэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэй нэгэдэхэ хүсэлэнгүй. Зүгөөр тэрэ хадаа СССР-тэй байгуулһан харилсаануудта адляар али бухы һалбаринуудай талаар социалис оронуудтай эрхэ сүлөөтэйгөөр харилсаа холбоогоо хүгжөөнэгүй гэһэн удхатай бэшэ.

Нүхэдүүд!

Хүгжэлтын социалис зам шэлэжэ абаһан Африкын арадуудай нэгэниинь байһандаа Анголын арад зон омогорходог юм. Тэрэ хадаа СССР-тэй харилсаа холбоогоо, хани барисаагаа улам бэхижүүлэнгүй байжа шадахагүй арад мүн.

Анголын арад юн түрэл орон дотороо социализм байгуулха замаар бата найдамтайгаар дабшаха байна. Тиихэдээ өөрынгөө дотоодын ба уласхоорондын байдалһаа уламжалан гарадаг онсо илгаануудые хараадаа абаха юм. Энэ гол хараа шугамһаа уламжалан, арадай эрхэ сүлөөдэ, дэбжэлтын ба интернационализмын хэрэгтэ хүсэ шадалаа эгээл хүсэд дүүрэнээр зорюулха арга боломжодо, өөрынгөө интернациональна уялгые дүүргэлгэдэ үндэһэлдэг бэеэ даанхай байдал тээшэ оронойнмнай хүргэхэ замаар бидэ хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшахабди.

Тэмсэл үргэлжэлһөөр!

Илалта зайлашагүй!

Нүхэдүүд, КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрогой гэшүүдэй элүүр мэндэ ябахын түлөө, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй элүүр мэндэ ябахын түлөө, совет арадай амжалтатай үдые туйлахын түлөө, манай арадуудай хоорондохи нэгэдэлэй ба хани барисаае бэхижүүлхын түлөө хундагаяа үргэхыемни зүбшөөгыт!

БЭЛИГЭЭ ХАРУУЛХААР БЭЛЭНБДИ

Үнгэрэгшэ сезон манай театрай зохёохы ажал ябуулгада угаа харюусалгатай байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, партиин XXV съезд бухы совет арадай, тэрэнэй тоодо бидэнэрэйшье урда харюусалгатай эрилтэ табяа бшуу. Москвада бэлиг, шадабаряа харуулһамнай, манай театрай хүгжэлтын тоосоон болоо.

Мүнөө үеын эрилтэдэ хүсэд харюусахаар совет хүнэй бодото образ харуулһан шэнэ зүжэгүүдые харуулха гэжэ оролдоо һэмди. Иимэ удхатай зүжэгүүдые съездын үдэрнүүдтэ харагшадта дурадхаабди тэрэнэй тоодо элитэ драматург А. Софроновой «Засаг» гэжэ зүжэг табигдаһан байна. Тус зүжэг манай республикадашье, Москвадашье һайшаагдаа. Энэ амжалтые СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев онсолон тэмдэглээ һэн.

Москвада туйлаһан амжалта манай театрай хүгжэлтые, режиссернуудай, артистнарай, уран зураашадай, бусад хүдэлмэрилэгшэдэн бэхижэһэн бэлиг, шадабарине гэршэлнэ ха юм. Театрай артист бүхэн өөрынгөө уялгаа харюусалгатайгаар хандажа, хүсэлэл, зоригоо хүсэд бэелүүлжэ шадаа. Партиина ба профсоюзай эхин организацинуудай эмхидхэхы үүргэ коллективэй амжалтада нүлөө үзүүлһэн байха.

«Правда», «Советская Россия», «Советская культура» газетэнүүдтэ, «Огонек», «Театральная жизнь» журналнуудта толилогдоһон статьянууд соо манай артистнарай бэлиг шадабарида үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн байна. Жэшээнь, «Правда» нигэжэ бэшээ һэн: «Х. Намсараевай нэрэмжэтэ театрай дурадхаһан зүжэгүүд интернациональна удхаараа һонирхолтой. Монгол ба буряад зохёолшодой пьесэнүүд, мүн Л. Леоновой, А. Салынскиин, А. Вампиловай зохёолнууд казах арадай аман зохёолһоо үндэһэтэй Г. Мусреповэй «Дуран тухай домог» гэхэ мэтын зүжэгүүд театрай арга боломжые үргэн болгожо, гүнзэгы асуудалнуудые шиидхэхэ зорилтыень гэршэлнэ».

Москвадахи манай гастроль тэндэ эмхидхэгдэһэн Монгол Арадай Республикын соёл культурын үдэрнүүдтэй тудалдажа, хани гүрэнүүдэй соёлой ёһотой һайн дэр болоо. Монгол уран зохёолшодой найруулһан «Ээдрээ», «Далан худалч» гэһэн зүжэгүүдые табихадамнай, Д. Нацагдоржиин нэрэмжэтэ театрай артистнар Г. Гомбосурэн (МНР-эй арадай артист), Ц. Гантүмэр (МНР-эй габьяата артист) хабаадалсаа һэн.

«Советская Россия» газетэ тэрэ үдэрнүүдтэ нигэжэ бэшээ һэн: «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай баатаршалгые харуулха хүсэлэн театрай габьяа болоо. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. Сахировай бэелүүлһэн Л. Леоновой «Ленушка», А. Салынскиин «Барабанщица» гэһэн зүжэгүүд буряад драмтеатрай туйлалта болобо». Зүжэгүүдэй гол геройнуудай образуудые эрхимээр бэелүүлһэн БурАССР-эй арадай артистка Марта Зориктуева, БурАССР-эй габьяата артистка Лариса Егорова хоёрой бэлигые газетэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Театр эрхим һайн артистнартай, ямаршье зүжэгүүдые бэелүүлхэ шадалтай. Илангаяа дүй дүршэлтэй болоһон ахамад актернууд ехэ амжалтатайгаар Москвада наадаһан байна. РСФСР-эй арадай артистнар М. И. Степанова, Н. С. Гендунова, Д. Дондуков, БурАССР-эй арадай артистнар Б. Г. Аюшин, С. Б. Рабсалов, В. И. Амханова, Ц. Д. Пурбуев, С. У. Уладаева, РСФСР ба БурАССР-эй габьяата артистнар Н. Н. Николаев, С. Б. Будажапов, Д. С. Чимитова, Г. Б. Бутуханов гэгшэдтэ москвагаанхид үнэн зүрхэн һөө альга ташаа. Мүн манай зураашад, БурАССР-эй габьяата ажал ябуулагшад Вадим Бройко Валерий Тевелев хоёр театрай туйлалтада хубитаяа оруулаа.

Мартагдашагүй гастролиин дүнгөөр, манай театрай бүлэг артистнар, режиссернуудта РСФСР-эй, БурАССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшадай хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. Иимэ үндэр сэгнэлтэ театрай хүгжэлтые гэршэлнэ ха юм.

Гүрэнэй Академическэ Бага театрай сценэ дээрэ 17 зүжэг харуулхаһаа гадна, Москвагай ажалшадтай уулзажа, буряад арадай зүгһөө халуун баяр хүргөөбди. Соёл культурын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, мэдээжэ ажал ябуулагшад манай наадахые анхаралтайгаар хаража, һанамжануудаараа хубаалдаа һэн. Театрай ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, мүнөө үедэ зорюулагдаһан зүжэгүүдые олоор табиха гэжэ зоригжуулаа. РСФСР-эй культурын министр Ю. С. Мелентьев театрай шэнэ байшангые түргөөр барижа дүүргэхэ асуудалда анхаралаа хандуулаа.

Бүхэроссиин театральна бүлгэмэй президиумдэ болоһон манай театрай репертуар тухай туһатай, һонирхолтой хөөрэлдөөндэ мэдээжэ шүүмжэлэгшэд зүйтэй һанамжануудые хэлээ һэн. «Театральная жизнь» журналай редактор Ю. А. Зубков олоной һанамжын дүнгөөр иигэжэ хэлээ: «Бусад автономито республиканууддан театрнуудай Москвада харуулһан зүжэгүүдтэй сасуулхада, танай бэлиг, шадабари адли үндэр эрилтэдэ харюусажа шадана».

Театрай хүмүүжүүлхы үүргые бидэнэр зүбөөр ойлгонобди. Л. И. Брежнев Академическэ Ехэ театрай артистнарта хандахадаа, арад зондоо бэлиг шадабаряа үгэжэ, совет хүниие хүмүүжүүлхэ уялгаа хүсэд бэелүүлхыень уряалаа һэн. Энэ эрилтэ бидэндэ баһа хамаагай гэжэ мэдэрнэбди.

1976—77 онуудай сезон эхилхэдээ, манай театр ажалайнгаа гол анхаралда партиин XXV съездын шиидхэбэриһээ дулдыдаһан асуудалнуудые бэелүүлхэ зорилготой. Агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү үзэлтэй, гүнзэгы удхатай зүжэгүүдые харуулха хүсэлэнтэйбди.

Туйлаһан амжалтануудаа батадхажа, мүнөө үеын асуудалнуудые шэнжэлһэн зохёолнуудта нэн түрүүн анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди. Энэ сезон юугээрээ һонирхолтойб гэхэдэ, байгша октябрьһаа эхилээд, жэлэй туршада үнгэргэгдэхэ СССР-эй арадуудай драматургиин ба театральна искусствын III фестивальда манайшье артистнар хабаадалсаха юм. Харюусалгатай шалгалтада Мустай Каримай «Прометей» гэжэ зүжэг бэелүүлхэ түсэбтэйбди.

Байгал-Амарай агууехэ барилгада бидэнэршье искусствын арга боломжоор хубитаяа оруулха зэргэтэйбди. Тиигээд поэтесса Ц. Дондокова, режиссер ... хиров хоёр бэлигэй зохёолон, БАМ тухай зүжэг бэлэн тэгээ. Олон яһатанай залуушуул нэгэ эрмэлзэлтэйгээр, зэм мүрөө түшэлсэн хүдэлхэдөө, шэно сагай шэнэ зорилгые гэршэлнэ гэһэн бодомжо тус зүжэгэй гол удха болоно. Арадуудай хани барисаа, баатаршалгын үг заншал пьесэ соо тобойсо харуулагданхай. Уран зураашан В. Тевелев зүжэгые шэмэглэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, тылдэ ажалай габьяа харуулһан зоной ажабайдал, дуран тухан домоглоһон «Сагаан нуурай эрьедэ» гэжэ Д. Дылгыровэй зүжэгые харуулхабди. Тэрэниие БурАССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ц. Цыренжапов бэлдэнэ.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр 45-дахи сезоноо эхилбэ

СССР ба МНР хоёрой хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ манай театр хубитаяа оруулха хүсэлэнтэй. Монгол драматург Ж. Лодойн «Энгэр газар» гэһэн пьесэ соо шэнэ комбинат барилгада хабаадаһан залуушуул яажа жаргалаа олонобгэһэн асуудал шэнжэлэгдэнэ. Зүжэг соохи агуу дуунууд һонирхолтой олон үйлэнүүд харагшадай анхарал татаха бэзэ гэжэ һанаабди. БурАССР-эй арадай артист Б. Аюшин энэ зүжэгэй режиссер.

Ородой классическа уран зохёолшо М. Горькиин «Последние» гэһэн пьесые Г. Чимитовэй оршуулгаар режиссер Ц. Цыренжапов, зураашан В. Тевелев бэлдэнэ.

Коммунизмын эдир барилгашадые үнэн сэхэ үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ уялгатай бди гэһэн партиин XXV съездын шиидхэбэриие театрай арга боломжоор бэелүүлхэ оролдохобди. Залуу драматург А. Ангархаевай эдир наһатанай дуран тухай найруулһан «Хадын орьёл» гэжэ зүжэгые мүнөө жэл харуулхабди. Харгыгаа шэлэжэ, бэеэ бэелһэн залуушуулай сэдьхэл, бодолые драматург үнэншэмөөр зураглажа шадаһан байна.

Энэ зүжэгүүдһээ гадна, В. Шукшинай «Беседы при ясной луне», А. Макаеноккой «Святая простота» гэдэгүүдые табигдахаар хараалагданхай.

Мүнөө жэл табигдаха шэнэ зүжэгүүдтэ харагшад үниндэ танил болоһон артистнартаа уулзаха. Д. Дондуков, Б. Аюшин, С. Рабсалов, Ц. Пурбуев, С. Уладаева, Л. Дугарова, М. Зориктуева, В. Амханова, Д. Чимитова, Г. Бутуханов гэгшэд тус тустаа бэлиг шадабарияа уран һайханда дуратайшуулые баясуулха бэзэ. Мүнөө жэл институт дүүргэжэ ерэһэн залуу бэлигтэн М. Самбуева В. Батожаргалова хоёрто найданабди. Залуушуул манай театрай ут заншал залгаха бэзэ.

Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэһэн зүжэгөөр шэнэ сезон эхилхэмнай Содном Хажитов гол геройн образые харуулха. Олондо ... болоһон «Дуран тухай домог», «Засаг», «Далан худалч», «Барабанщица», «Ленушка», «Старший ...» мэтын зохёолнуудые дахин харуулхабди.

Урда туйлаһан амжалтануудаа дамжан, улам бэлиг шадабаритайгаар хүдэлхэеэ манай коллектив мүнөө жэл оролдохо.

Ц. БАЛБАРОВ,
театрай директор, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата ажал ябуулагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Х. Намсараевай нэрэмжэтэ театрай артистнартай хамта Советскэ Союзай Герой генерал И. В. Балдынов, генерал А. С. Шаракшинов, МНР-эй арадай артист Г. Гомбосурэн. Хоёрдохи зураг дээрэ: «Засаг» гэжэ зүжэгэй автор А. Софронов манай артистнарта баяр хүргэнэ.

...НЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

...-АТА. (ТАСС). ...най үлгэн һайхан ...дээрэ ехэ һайндэр ... байна Дээшэлүүлэг-... социалис уялгануудаа ...татайгаар дүүргэ-... КПСС-эй ЦК-гай Ге-... секретарь нүхэр ...Брежнев республикын ...ые халуунаар, үнэн ... амаршалба.

...агта энэ ушарта ...гдаһан Казахстанай ... түлөөлэгшэдэй ... октябриин 7-до Ал-... болоо. 1 миллиард ...лион пүүд орооһон ...ойнгоо амбаарта ... гээд тэрээн дээрэ ...гдээ.

... толотомо илалта ... үедэ партиин бэе-... байгаа аграрна по-... хүсэн түгэс байһые ...йлэн гэршэлнэ, — ...КПСС-эй ЦК-гай Полит-... гэшүүн, Казахста-...компартиин ЦК-гай нэ-... секретарь Д. А. Ку-...тинг дээрэ мэдүүлээ. ...дэа бухы ажалша-... габьяата, эбтэй ... тодо нарин ажал хү-...иин ашаар туйлагдаа. ... XXV съездын түү-...шиидхэбэринүүд Алма-...болоһон республикын ...ахын эдэбхитэ-... дээрэ Леонид ... Брежневэй хэлэһэн зүбшэлгэнүүд, захяа заабаринууд эдэниие зоригжуулһан байгаа.

Казахстанайхидай ажал хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэнэйнь түлөө нүхэр Д. А. Кунаев республикынгаа бухы ажалшадай үмэнэһөө нүхэр Л. И. Брежневтэ гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Партиин Кустанайн райкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Сидорова, Кокчетавска областиин «Каменобродский» совхозой комбайнер Б. Ж. Жапаров, Целиноградска ашаанай үйлэдбэриин автотрестын 2552-дохи автоколонныи жолоошон В. П. Щербаков ба бусад үгэ хэлэхэдээ, Казахстанай арад зоной ажана байдал тухай, республикые али бүхы талаарнь хүгжөөхэ тухай саг үргэлжын анхарал хандуулһанайнь түлөө, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха талаар залан сэхээр тэмсэһэнэйнь түлөө партиин ЦК-гай Политбюродо, нүхэр Л. И. Брежневтэ халуун баяр баясхалан хүргэбэ.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ бэшэгые нэгэн дуугаар абаба.

НЬЮ ЙОРК

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАЛГА— ООН-ой НАНГИН УЯЛГА

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXI сесси дээрэ политическэ асуудалнуудаар юрэнхы хөөрэлдөөн боложо үргэлжэлһөөр. Дэлхэйн 80 гаран ороной гүрэнүүдэй толгойлогшонор, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд, бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд энэ хөөрэлдөөндэ хабаадана. Эб найрамдал хангалгада, уласхоорондын аюулгүй байдал тогтоолгодо ООН-ой үүргэ дээшэлүүлхэ талаар Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай гаргалан хүсэлнүүдые үгэ хэлэгшэдэй олонхид һайшаана.

Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха тухай Советскэ Союзай шэнэ үүсхэлнүүд, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудаар оруулагдаһан бүлэг дурадхалнууд хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай гол темэ болоно.

Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Малик үгэ хэлэхэдээ, шахардуу байдалай һуларалга зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулха байна гэжэ тэмдэглээ. Индиин океан дээрэ, Зүүн-Урда Азида амгалан байдалай зоно байгуулха шухала гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам үгэ хэлэхэдээ Дунда Зүүн зүгтэхи байдал илангаяа гүгшүүритэй гэжэ тэмдэглээ.

Хилын саанаһаа

радио • телефон • телеграф

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГА БҮГЭДЭНДЭ АШАТАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Францын телевидениддэ үгэһэн интервьюе дэлхэйн олониитэ, хэблэлэй органууд шэнжэлэн тайлбарилжа үргэлжэлһөөр. Л. И. Брежневэй мүнөөнэй уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэһэниинь, шахардуу байдал һуларуулха тухай хэлэһэниинь ехэ удха шанартай байна гээд тэмдэглэгдэнэ. Шахардуу байдал һуларуулгые тэхэришэгүй болгохо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорооохо гээшэ бидэнэй шиидхэхэ гол зорилгонууд болоно.

Л. И. Брежнев интервью үгэхэдөө, мүнөөнэй уласхоорондын байдалые эли бухы талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн байна гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулһанай ашаар бата бэхи эб найрамдал хангажа болоно.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула Л. И. Брежнев ехэ туһа хүргэнэ гээд Болгариин «Народна армия» газетэ тэмдэглэнэ. Уласхоорондын хэрэгүүдтэ Л. И. Брежневэй горитой ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь үргэнөөр мэдээжэ. Советскэ Союзай ба социалис оронуудай хүсэнэй илгадагүй байлгада этигэн найдажа байһыень тэрэнэй үгэһөө ойлгонобди.

Л. И. Брежневэй Францын телевидениддэ үгэһэн интервью манай хоёр ороной арадай ажабайдалда гайхамшаг, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үйлэ хэрэг болоно гээд Францын Иссуар хотын мэр Жан Гролье мэдүүлбэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хорооохо, франко-совет харилсаае хүгжөөхэ уряатайгаар Л. И. Брежнев хэлэбэ гээд Францын «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалга гансал Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудта ашатай туһатай гэһэншүүгээр баруунай оронуудта баталдаг хүнүүдэй һанал бодолые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь эрид буруушааһан байна гээд Рамэй «Аванти» газетэ бэшэнэ. «Хүйтэн дайнай үеые һэргээхэ һэдэлгэ, гаргагшадые тэрэ шууд шангаар буруушааһан байна.

Баруун Германиин ехэ ехэ газетэнүүд Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ гол анхаралаа хандуулба.

Буу зэбсэгүүдээ хамтаараа хорооохоор СССР-эй бэлэн байһан ушар зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгада нүлөөлхэ байна гээд Лондоной «Морнинг стар» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС)

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГ

- Арадай дружиннигууд тух
- Түрэл хизаараймнай гоё һайхан, баян гээшэнь.
- *Намһаа саагуур, наранһаа наа*
- Элдэб һонин.

ЭНДЭШЬЕ... ЗОРИГ ХЭРЭГТЭЙ

УЙЛСЭДЭ гү, али трамвай соо, магад таанартайшье элүүр гү, али халамгай хулигаанууд ушарһан байха. Хүнүүдые шүргөөжэ, хэрэлдэхэ шалтаг бэдэрдэг гээшэ. Нюдэндөө шэлтэй гү, али шляпатай заримые муушалха, бирагүй бэетэй хүниие түлхихэ...

— Милици юугээ харадаг юм? — гэжэ хаана байһан журам сахигшадые зэмэлдэг хүнүүдыешье хараһан байхат.

Олониитын хүсэн хоёр-гурбан ээлтэйхэн тоомоо таһараашадай «хазагай амые хазаарлаха, ута гарые мушхажархиха» шадалтай ааб даа.

Арадай дружинада орохо дуратай хоёр һурагшад Улаан-Үдын Железнодорожно районой милициин таһагай дэргэдэхи журам сахидаг эмхи зургаанда хандаба. Юундэ энэ хоёр хүбүүдэй нэрэ, обогые дурданагүйбибди гэхэдэ, нэгэ шалтагаан бии. Зүгөөр саашань уншахадаа, өөһэдөө ойлгоно бэзэт.

Зай, тэрэ хоёр хүбүүд (В. С. ба Б. А. гэжэ нэрлэе) ехэл дуратайгаар арадай дружинада алба хэхээ оролдобо. Тэндэ эмхидхэгдэһэн самбо барилдаанай кружогто ябаха хүсэлэнтэй һэн. Дружинын гэшүүд эдир эдэбхитэндэ һайнаар хандажа эхилээ. Журам сахигшадай дүримтэй танилсуулаа. Хүбүүдшье ёһотой эрхэтэн болообди гэжэ ехэтэ омогорхобо. Өөһэдөө бэеэ зэһэжэ, үетэндээ жэшээ харуулхаар, журамтайгаар һургуулидаа ябадаг болобо.

Нэгэтэ үдэшын албанда ниитын журам сахигшад гараба. Мүнөөхи хоёр хүбүүдшье тэрэ жагсаалда ябалсаба. Баруун хамсыдань — улаан бүд, үнэмшэлгэ — хармаандань. Дружиннигуудые харажархиһан нэгэ бүлэг хүбүүд үйлсын харанхые бэдэрэн, хёрхо нюдэнүүдһээ саашалба. Тэдэнэр баһа «албандаа» ябаһан байгаа. Тэдэнэй харанхы хэрэг мэдээжэ ааб даа. Олоороо ябахадаа, нэтэрүү болоод, бэе бэеын-гээ урда һайрхалдажа, гансараа ябаһан эрэшүүлдэ халдажа, тамхи эрихэ. Үгы гээ хадань — ёборжорхихо. «Субажа ябаһан барасһаа сугларжа байһан шаазгай хүсэтэй» гэһэншүү, олоороо шашхалдан, тэдэ хүниие баһадаг зантай.

Мүнөөхи хоёр хүбүүдэй дружиннигуудаар ябахые Шишковкын хулигаанууд харажархиһан байба. Тэдэнэй олонхинь эдэ хоёр хүбүүдые таниха байшоо. Нэгэ һургуулида һураһан гү, али нэгэ үйлсэдэ ажаһуудаг байжа болоо.

Хулигаанууд нэгэтэ үдэшэ тэдэ хоёр хүбүүдые харанхы буланда угтажа барнад, һарын толондо ялагад гэһэн хутагаар айлгажа:

— Та хоёр үшөө дахин дружинатай ябаад үзэгтыл даа! Тингээ һаатнай, ондоохоноор хөөрэлдэхэбди! — гэжэ занабад.

Амадажа бариһан хулигаануудай нюурнуудые харанхыда таняагүй юм гү, али хутагын эри хоёр хүбүүдэй зоригые «таһа отолоо» юм гү, юрэдөөл тэрэ гэһэнһээ хойшо эдир дружиннигууд албанда гарахаяа болибо. Мүн хулигаануудайшье нэрэ, обогые хэндэшье хэлэжэ үгэнэгүй.

Хоёр хүбүүдэй зоригоо хухарһан тухай мүнөө хэлээд яахамнайб.

Хэн зэмэтэйб? Хүбүүд өөһэдөө гү? Сухарилгагүй эрид зоригтой, эрэлхэг зүрхэтэй бэшэ һаа яахабши? Хулигаанууд зэмэтэй ааб даа гэжэ нэгэ дуугаар барандаа хэлэжэ болохот. Бидэшье арсанагүйбди. Теэд манай зарим үйлсэнүүдтэ хулигаануудай элдэбын ааша гаргахадань засагай эрхэтэй олониитын эмхи зургаанай зарим гэшүүд юундэ харюу үгэжэ шаданагүйб?

Тэрэ хулигаануудай нэрэ болон адрес мэдэгдэнэгүй гэжэ һанана гүт? Мэдэгдэнэ. Тэдэнэрэй олонхинь милициин таһагта, райгүйсэдкомой дэргэдэхи хуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдэй хэрэгүүдые хаража үзэдэг комиссида танил болоһон. Тэдэнэй нэрэ, обогшье, байра байдалшье, тоомоо таһардаг нүхэдүүдыншье хараада абтанхай байха. Мүн һургуулинуудташье зарим хулигаануудай нэрэ үнинэй мэдээжэ. Юундэ теэд тэдэнэй уймар ябадал, хара хэрэг хоригдоногүйн гээшэб? Жэшээнь, болоһон ушарыешье хараад үзэе.

Тэрэ гэһээр халуун мүрөөр мүрдэжэ, засагта хамаатай ниитын албанда ябаһан хүбүүдые занаһан хулигаануудые тодоруулаад, хатуу хэмжээн юундэ абтаагүйб? Хододоо үйлсэдэ тоомоо таһаржа ябадаг хүбүүд олон милиционернүүдэйшье, дружиннигуудайшье нюдэндэ үнинэй хорго болоһон байха.

Ами амяа хараад лэ, «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэжэ һанадаг нүгэл бидэндэ үшөөл бии. Харин гэршэ боложо милицидэ хулигаанине абаашалдахадашни, тэрэшни уданшьегүй табигдаад, шамайе хүсэжэ, үһөөгөө нэхэхэ. Иимэ ушар баһа тохёолдодог. Үгы даа, хуули һула гэжэ огто хэлэжэ болохогүй. Журам сахигшад совет хуулиин бүхы арга боломжые тоомоо таһарагшад тушаа хэрэглэнэгүй гэжэ баһа болохогүй.

Харин бидэнэр өөһэдөө ниитын хүсые һайса хэрэглэжэ, манай байдалда тонбо тодхортой заримашуулые хорихо ажалда дан эдэбхигүйгөөр ханданабди. Хэрбээ хараһан газартаа хулигаануудай «хазагай амые хазаарлажа, мундуу гарыень мушхажа», зэмыень амсуулжа ябаа хадамнай, дээрэ хэлэгдээшэ хүбүүдтэй тохёолдоһон ушар хэзээшье болохогүй байгаа бшуу.

Тэдэ хоёр хүбүүд хэзээ ниитын хүсэндэ найдажа, хатуу зоригтой боложо, журам сахигша эрхэтэнэй жагсаалда дахинаа зогсохоб? Ганса тэрэ хоёр бэшэ, таанар—арбаад, хорёод, зуугаад эрхэтэн — хэзээ жагсахабта?

Арадай дружинада эдэбхитэйгээр хабаадагшадые тэмдэглэхэ ёһотойбди. Холо ошонгүй жэшээ баримталхада, тэрэшье Железнодорожно районой журам сахигшадые магтахада болоно. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр хулигаануудтай тэмсэхэ тусхай пункт байгуулагдаһан. Үдэшэ бүри ээлжээгээр хүдэлмэришэд журам сахиха албанда гарадаг юм. Илангаяа эдэбхитэйгээр шэрэм шудхалгын цехэйхид арадай хабаадана. Хүдэр ба дэлмэришэ хүбүүд үйлсэнүүдтэ ёһо боложо, ниитын жу на. Хулигаантажа зарим нэгэнине бар мыень хүсэд амсуу рыень буулгаад, үйл хогдоһон витринэдэ заншалтай.

— Журам сахида тын ажалда эдэб хабаададаг зуугаад ришэдэй эрхим дру дые илгажа тэмд бэшэ, барандаа һайн нэ гэхэ зэргэтэйбд жэ республикын харюусалгата хүдэл шэ подполковник Б. рин хэлэнэ.

Иимэ эбтэй эрэл лективэй хүсэндэ хоёр хүбүүд юундэ гүйб даа? Өөһэдынь риг зэмэтэй гү?

Н. НАМСАР

Онтохон

ШУРАН ШАГДАР

Урдын урда сагта айхабтар Шуран Шагдар гэжэ хүн һуугаа һэн ха. Тэрэ хүн ябажа ябаһан хүнэй гүгалай улые мэдүүлэнгүй хангилжа абаха, үндэгэеэ даража һууһан шаазгайн үндэгые мэдүүлэнгүй абаха шадалтай хүн байба. Энээн тухайнь хаанда дуулдаба. Хаан Шагдарые ордондоо дары дуудажа ерүүлээд, иигэжэ хэлэбэ:

— Ши мүнөө һүни хэндэшье мэдүүлэнгүй, гар тээрмыемни абаарай. Абаа һаашни, тэрэ тээрмэ шиниин болохо, үгы һаашни, толгойн сааза хэхэб, ойлгоо гүш? — гэбэ хаан.

Хаан үдэшэ болохолоор, олон зуудаг нохойнуудаа табиба. Тиигээд һүниндөө гар тээрмээ эрьюулжэ байхыень хоёр баатарнуудтаа захирба.

Һүни болоходо, Шагдар хаанай газаа хүрэжэ ерэхэдээ, зуудаг нохойнуудайнь гэнжэһээ табяатай байхые хараба. Гэртээ ошожо, мэшээгээр дүүрэн яһа асараад, зуудаг нохойнуудтань хаяжа үгэбэ. Тэдэ нохойнуудынь яһандань һамааржа, номгорбо.

Һүүлдэнь Шагдар сарай соонь орожо, хоёр баатарнуудай гар тээрмээ эрьюулжэ байхыень хараба. Шагдар аягаар дүүрэн зөөхэй асаржа, үүдэнэйнь хажууда табяад, хоргодошобо.

Энэ үедэнь нэгэ баатарынь нүгөөдэдөө тээрмээ эрьюулжэ байхыень захяад, газаа гарахаяа забдаба. Гаража ябатараа, ехэ аягатай зөөхэйн байхые харажархиба.

— Оо, хаан баабаймнай маанартаа һанаагаа зобожо, амтатай зөөхэй асарба ха юм, — гэжэ баярлаһан баатар тэрэниие абаад, нүхэртөөшье үлөөнгүй хуу эдижэрхёод, һөөргөө оробо. Тиигээд нүхэртөө хэлэбэ:

— Хаан баабаймнай маанартаа һанаагаа зобожо, матаараар дүүрэн зөөхэй асарһан байбал.

— Миниингээ хубиие орхёо гүш? — гэбэ нүхэрынь.

— Хуу эдижэрхёолби — гэбэ түрүүшынхинь. Нүгөө баатарынь уурлажа, нүхэртөө аһахаяа забдаба. Хоёр баатарнууд газаа гаража, наншалдажа эхилбэд ха.

Энэ һамбаандань Шуран Шагдар сарай соо гүйжэ ороод, гар тээрмыень абаад, тэрьелшэбэ.

Үглөөгүүр эртэ хаанай бодожо, сарай соогоо орожо харахадань, гар тээрмэнь байһан газартаа үгы байба. Харин хоёр баатарнуудынь лэ хэрэлдэжэ, наншалдажа байбад.

— Наашаа ерэгты, юундэ наншалдаабта? — гэжэ хаан бадашан асууба.

— Хоюуландамнай танай оржиһон нэгэ аяга зөөхэй нүхэрни намда үлөөнгүй, хуу эдижэрхёо. Тиигээд наншалдажа байнабди, — гэжэ нэгэ баатарынь харюусаба.

— Хэзээ танда зөөхэй асараа һэнбиб? Гар тээрмэтнай хаанаб? — гэжэ хаан асууба. Хоёр баатарай эрьежэ харахадань, гар тээрмэнь сарай соогоо үгы байба.

Үглөөгүүр Шуран Шагдар хаанай гар тээрмэ барижа, ордондонь ороод хэлэбэ:

— Хаан баабай, танай гар тээрмэ энэ һүниндөө абабаб, — гэжэ энеэбхилэн хэлэбэ. Һүүлдэнь хаан хэлэбэ ха.

— Ши мүнөө һүни хатаханаймни торгон дэгэлые хэндэшье харуулангүй абаарай. Абаа һаа, золдоо абахаш, үгы һаа, толгойн саазада орохош. Ойлгоо гүш? — гэбэ хаан.

— Ойлгооб, хаан баабай, — гэжэ Шагдар һанаа амараар харюусаба.

Үдэшэ болоходо, хаан хатандаа торгон дэгэлээ үмдөөд унта гэбэ ха. Хатаниинь эрдэнийнгоо эгээл дээдэ дабхарта гаража, торгон дэгэлээ үмдөөд, таһалгадаа орожо унтаба.

— Хэнэйшье ерэжэ абахагүйн тула ши энэ дэгэлээ үмдөөд унта, — гэжэ хаан хатандаа дабтан хэлээд, унтадаг таһалгынгаа сонходо ошоод, номо һуршаяа бэлдэнхэй, Шуран Шагдарые һахижа һууба ха.

Һүни болоходо, Шагдар хаанай ордондо ерэжэ хараашалаад, үхэһэн хүнэй хүүр тээшэ ошобо. Тэндэһээ үхэһэн хүниие малтажа гаргаад, хаанай ордон тээшэ асарба. Тэрэнээ дала мүр дээрээ үргэлөөд, ордоной хана өөдэ абиржа, хатанай унтадаг таһалгын сонхо шагаалгажа түшүүлбэ. Хаан тэрэнииень харамсаараа, номо һуршаараа харбажархиба. Тэрэнь гараа далагад гүүлээд, доошоо унашаба.

— Би тэрэ мэхэшэн хүбүүе одоол алааб. Тэрэниие түргэн хүдөөлүүлэе, — гээд, зарасанараа һэрюулбэ.

Энэ үедэнь Шуран Шагдар ордон уруу орожо, хаанай хубсаһа үмдөөд, хатаниие һэрюулбэ.

— Би тэрэ хулгайшаниие алааб. Мүнөө һүни һанаа амар унтахадашни болохо. Тэрэ хүбүүн нүхэндэ булагдажа ерэхэеэ болёо. Шимни торгон дэгэлээ тайлаад унта, — гэжэ Шагдар хаанай хоолойе һажаалдан хэлэбэ.

— Дэгэлтэеэ унтахадаа, ехээр халуудажа зобооб, — гээд, хаанай хатан дэгэлээ тайлаад, хэбтэмсээрээ унташаба. Хүбүүн тэрэ дэгэлыень саб шүүрэжэ абаад, гаража ябашаба.

Үглөөгүүр эртэ хаан хатанайнтаа унтажа байһан таһалгада ороод, «һайн унтаба гүш» — гэбэ.

— Һүни ороод гарана һэн гүбши. Баһа юугээ асуубаш? Орожо, гаража, хүниие унтуулхагүйш, — гэбэ хатан.

— Би һүни ороогүйлби, — гэжэ хаан уурлаба.

— Тэрэ хүбүүн үхэжэ, нүхэндэ хүдөөлүүлээбди. Мүнөө һүни одоол ерэхэеэ болёо, һанаа амар унта гээ бэшэ һэн гүш, — гэжэ хатан ганирба.

Хаан бүри уурлажа, хатанайнгаа хушалта хуу татан гэхэдэнь, тэрэнь нюсэгэн хэбтэбэ.

— Һэ, юрэдөө, торгон дэгэлшни хаанаб?

— Ши һүни орожо, дэгэлээ тайлаад унта гээ бэшэ һэн гүш? Тэрэ дэгэлыемни хэн һамгандаа бэлэглээд ерэбэш? — гэжэ хаанай хатан жүтөөрхэнгеэр асууба.

Энэ үедэнь Шуран Шагдар хатанай торгон дэгэл бариад, орожо ерэбэ.

— Хаан баабай, танда үглөөнэй амар мэндые хүргэнэб. Хатан эжы, хэр һайн унтабабта? — гэжэ хүбүүн хатаниие наадалангяар асууба.

Хаан Шуран Шагдар тээшэ даб гээд:

— Арила саашаа эндэһээ! — гэжэ хашхарба. Тиигэжэ Шуран Шагдар хаантаниие мэхэлжысэ мөхөлөөд, гаража ябашоо һэн ха.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА бэшэжэ абаба.

Гусиноозёрск хотодо үнихэнэй ажаһуудаг Владимир Николаевич Томсоной гэртэнь орохотойш сасуу, эндэ тэндэһээ элдэб янзын часуудай «тик-так» гэһэн абяанууд, али үгы һаа хүхын донгодоон хүгжэмэй аялганууд дуулдаха. Угаа олон часуудай бүридхэлые В. Н. Томсон хорёод жэлэй туршада суглуулһан юм. Зарим часууд гурбан зуун жэлэй урда бүтээгдэһэн байбашье, Владимир Николаевичын заһабаряар мүнөөшье тон зүб саг харуулһан, шэнэ час шэнги ябадаг юм.

Сүлөөтэй сагтаа

ЧАС СУГЛУУЛДАГ

XVIII—XIX зуун жэлнүүдтэ хэрэглэгдэдэг байһан «Юганс» гэжэ фирмын часы ондоо абяатайгаар шэхэндэ соностодог. Тиихэдэ «А. Эриксон» фирмын гуулин зэдээр шэмэглэжэ, далайн онгосын хэлбэри маягтайгаар бүтээгдэһэн час тон зүбөөр саг харуулдаг. Үшөө нэгэ час саг харуулхаһаа гадна, барометрын үүргэ дүүргэнэ.

Гансал Россида бэшэ, мүн хилын саанашье бүтээгдэһэн хармаанай часууд олон.

Час бүхэнэй түүхэ намтарые, түхэл шэнжые тайлбарилһан тусхай альбом соонь мүн газетэ, журналнуудһаа абтаһан часууд тухай мэдээсэлнүүд бии. В. Н. Томсон энэ суглуулбаряа түрэл оронойнэгэ музейдэ бэлэглэхэ зорилготой.

Н. ДЫМБРЫЛОВ.

„АЛТАН НАМАР"

Орлигой дунда һургуулида һурагшадай «Алтан намар» гэжэ заншалта аяншалга түрэл нютаг соогуураа эхилбэ.

Аяншалгын гол зорилго хадаа нютагайнгаа байгаалитай танилсаха, тэрээндэ наринаар, гамтайгаар хандаха, нютаг нугадаа ургадаг ургамалнуудые, ой тайгын баялиг—ан гүрөөлнүүдэй мүрнүүдые үзэхэ гэһэн.

Аяншалгын үшөө нэгэ зорилго хадаа уляаһанай болон хуһанай унаһан набшаһа суглуулха. Бага классай хоёр һурагша нэгэ мэшээг, ахамад классай нэгэ һурагшада нэгэ мэшээг гэхэ мэтэ нормотой. Набшаһан хадаа ниитын адууһа малда үбэлэй үедэ ехэ туһа нэмэри боложо үгэхэ бшуу.

«Алтан намарай» үдэр үхибүүд һонирхолтой наада зугаа эмхидхэхэ, байгаали тухай планшет гаргаха, журам эрхимээр сахиха уялгатай. Тэдэниие бэелүүлхын тула классууд өөһэд хоорондоо мүрысэдэг юм.

Жэшээнь, 5-дахи «Б» классайхид (багшань З. Б. Галсанова, вожата Лариса Манханова) Орлигой-Амандахи агы гаража үзэһэн байна. Һүнэй фермэ хүрэжэ, һаалишадай ажалтай танилсаа.

Аяншалгын штабшье сүлөөгүй ажаллаа. Штабай начальник — һургуулиин хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэгшэ Софья Жаповна Мандагаева болон бусад нүхэд отрядуудай соносхолнуудые, хэһэн ажалыень наринаар шалгажа байгаа. Аяншалгын дүнгүүдые согсолходо, 5-дахи «Б» классайхид 34 очко абажа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. 7-дохи «Б» класс (багшань О. У. Пронтеева) 30 очкотой боложо, хоёрдохи һууринда гараа.

В. ГАЛСАНОВ.

Буряадаймнай бартаа ехэ хүбшэ тайга дундаршагүй баян юм. Тайгын баялигһаа хүртэлсөөд, тунга ногоогоор бүрхөөгдэһэн гол нугануудаар ябахадаа, алим жэмэс туршахаш.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Холын аянда амарха ушар гарадаг шуу.

Д. НИМАЕВАЙ фото.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ХОМХОЙ БАЙНАШ, ХОЛХОЙ!

Зэдын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай болон бусад аймагуудай зарим колхоз, совхозуудта үмсын мал бариха талаар хуули бүдүүлигээр эбдэгдэнэ.

(«Буряад үнэн» газетын 1976 оной сентябриин 26-най номер).

Колхоздошье, совхоздошье
Хонишоноор ажаллахадаа,
Хэзээ амжалтатай ябаабши.
Хэлыш бидэндээ,
Холхой?
Зуун эхэ хониҺоо
Жара, табин хурьга
Арай шамай абажа,
Адаг ябанаш, Холхой!
Зундаа, намартаа хониндоо
Зуд һайнаар адуулжа,
Тарган гадартай болгохо аад,
Таршалжа гэртээ хэбтээш.
Үдын нара болоходо,
Үлдэжэ тэдэнээ гаргаад,
Хэдэн тээһээнь ээрэжэ,
Хэбтүүлдэг һэнши халуунда.
Хэдэн үдэр хаажархёод,
Хэсэжэ хаанашьеб ябахадаш,
Барһан эдэ амитад
Баһаш ехээр зобоно.
Хорёогой нарин һургааган
Холтоһо мэрэ мэрэһээр
Хото хооһон хонидшни
Хоноходоо хэды хайратайб!
Нажарай һанхан үедэ
Набшаһата тэжээл абангүй,
Сахилза, хяаг ногоо
Сабшажа ехээр хуряангүн,
Хониёол адуулнаб гээд,
Ходол гэмэрдэг зантайлши.
Үбһэ хуряалгын үедэ
Үндэр гэрэйнгээ һүүдэртэ
Лабшаатай шүлэеэ халбагадан,
Лабхайжал һуудагши.
Өдоо шимни юрэдөө
Ондоо нэгэл шадабаритайш:
Хомхой хобдог сэдьхэлэй
Хорхой хүдэлнэ досоошни.
Баяжаһандаа гү, али яагааб?—
Бардам бүдүүн болоолши.
Нэгэхэн үнеэ барнхал аад.
Нэрэ һурагүй нэтэржэ,
Совхозой үбһэн, тарян
Соорохо, дууһаха бэшэл гээд,
Табан үхэр газаагаа
Тарагалуулан шаханаш.
Харин һүрэг соошни
Хэды өөрыншни хонид
Бэлшэжэ ябанаб?—
Бидэндэ мэдээжэ бэшэ:
Хамтын гү, али үмсын гү
Харахадааш илгахагүйш.
Хорёогойш тэрэ баруун тээ.
Хёсоор хэһэн хашаа соо
Гурбан томо гахай
Гунигтайгаар уухилна.
Хонинай эдихэл таряагаар
Хооллодог байһандаа
Бодожо шадахаяа болиихой,
Боошхо бүдүүн тарганууд.
Жэлдээ хэдэн үхэр
Жэгдэ һайнаар тушаагаад,
Һаршаганама улаан шарбуунса
Һалаганан һалаганан тоолоноош.
Үгышье һаа, арга олоод,
Үдын адагай хотын
Ногоон базаар ерэжэ,
Тогоон соо багтахагүй
Сэмгэ утатай гуяын мяха
Сабшанаш хүлһэеэ аршан.
Одоо шимни юрэдөө
Ондоо нэгэл шадабаритайш:
Түрэл гаралайнгаа нэгэндэ
Түлгэ хонидоо адуулуулаад,
Хогшол бараагаар баян
Хото город гүйлгэнэш.
...Сомон зүблэлэй талаһаа
Сохом хэзээ гээшэб —
Мал тоололгоной болохые
Мартангүн һаналши!
Хүдөөдэ байдаггүн хүбүүнэй,
Хотодо һурадаг басаганай
Нэрэнүүд дээрэ
Нэгэ хэды үхэрөө
Убайгүйгөөр бэшүүлнэш,
Урдуур хойгуур гүйнэш.
Хашаадаа байһан хонидоо
Хамтын бултадаа гэнэш.
Засаг зургаанай зүгһөө
Зарлиг, шалгалтын срэхэдэ,
Мэдээшэгүй болонхой,
Мэхэтэйгээр миирэнэш.
Зоной нюдэн хурса:
Зоргоороо ороһон шамайе
Харгы замда гаргаха
«Хазаар» олдохо байха даа.
«Үлүүе хараад,
Булуу химэлхэ» гэһэн
Манай арадай үгые
Мартаа гээшэ гүш.
Холхой!
Үнишье иигэжэ ябахагүйш,
Үнгэрөөл байнаш,
Холхой!
Зөөриин шунал гээшэ
Аюул ехэтэй гэлсэдэг.
Хомхой сэдьхэл мэдээжэ —
Хододоо үлэн гэгдэдэг.
Холборхой энэ харгылаа,
Холхой, гарахаш — найданаб.
Үнэн сэхэ ябадалһаа
Үнэтэй юумэн үгыл даа.

ФЕЛЬЕТОН

ПРАВДА БУР

Нэгэдэхи ху
Уншагшын түрүү
циалис мүрысөөнэ
Совет-анголын
нүүд. Нүхэр Л. И.
вэн үгэ. Нүхэр А.
үгэ. (Түгэсхэлын
нюурта).
Хоёрдохи хү
«Хуби хубяарнь
дээрэнь» — В. А
статья. Түрэл орон
Нүхэр А. А. Нете
үгын түгэсхэл.
Гурбадахи ху
«Клубууд бии аа
ниинь ошохо газар
гүй» — Л. Ма
статья. Зэдын го
һонин. Бүмбэрсэг
һонин.
Дүрбэдэхи ху
«Субботын галхан»
ты һонирхохол байх

СЭИХИР ЭН

НЭГЭДЭХИ ПРОГ
«Орбита». 10.00
танкинодахи конце
ди урина». Хүдөө
хүдэлмэрилэгшэдэй
зорюулагдаһан
уран бэлигтэнэй
11.30 — «Ан ам
маг». 12.30 —
хождения кота в
уран һайханай фил
— Шэнэ һонин.
«Элүүр энхэ байла
— Забһарлалга.
«Правда» газетын
скэ шэнжэлэгшэ Ю
ков уласхоорондын
тухай хөөрэнэ.
А. П. Чеховэй
даар. «Ну. публика
жэг. 17.30 —
зорюулагдаһан му
нүүд. 18.00
18.30 — Хүдөө
дэлмэрилэгшэдтэ
даһан концерт. 20.0
амитадай аймаг».
Шэнэ һонин. 21.15
һарлалга. 21.25
ческа хүгжэмэй
21.40 — «Спортло
далга. 21.50 —
онуудай Америкэ»
Нью-Йорк» — 9
жуулга. 22.45 —
ка» — телевизион
24.00 — «Время».

САГАИ УЛАР

Республика дот
бүрхэжэ, нэгэ сэл
ха. Сэлэнгын аймаг
то Прибайкаляар
саһан орохо. Үглө
рим газарнуудаар
байха. Баруун тээһ
дын 5—10 метр
һалхилха. Республ
ехэнхидээ 7—12.
гуудаар 2—7. тиип
Үдэдэ 10—12 град
болохо.

Редактор
Р. Б. ГАРМА

Манай адрес, теле

Индекс: 670000, г.
Удэ, ул. Ленина, 35
фоны: редактора —
приемная — 2-54-93,
дактора — 2-68-08,
дактора — 2-62-62,
ретаря — 2-50-52,
ат — 2-66-76. отдел
тийной жизни — 2-60
ского хозяйства —
2-63-86. пропаганд
гации — 2-56-23. про
ности и строитель
2-61-35. советско
тельства и быта —
культуры и школ —
писем и селькоров
информации — 2
шественная прие
2-56-62. машинное
2-57-63. корректо
2-35-95